ଶ୍ରୀ ନରୋତ୍ତମ ଦାସଠାକୁର ମହାଶୟଙ୍କ

ପ୍ରାର୍ଥନା

ପ୍ରକାଶକ

ମହନ୍ତ ଶ୍ରୀଯୁକ୍ତ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ଦାସ ମହାରାଜ

ଶ୍ରୀ ନରୋତ୍ତମଦାସ ଠାକୁର ମହାଶୟଙ୍କ ପ୍ରାର୍ଥନା

ମଙ୍ଗଳାଚରଣ

''ବନ୍ଦେଽହଂ ଶ୍ରୀଗୁରୋଃ ଶ୍ରୀଯୁତପଦକମଲଂ ଶ୍ରୀଗୁରୂନ୍ ବୈଷ୍ଣବାଂଶ୍ଚ ।
ଶ୍ରୀରୂପଂ ସାଗ୍ରଜାତଂ ସହଗଣରଘୁନାଥାନ୍ୱିତଂ ତଂ ସଜୀବମ୍ ॥
ସାଦ୍ୱୈତଂ ସାବଧୂତଂ ପରିଜନସହିତଂ କୃଷ୍ଣଚୈତନ୍ୟଦେବଂ ।
ଶ୍ରୀ ରାଧାକୃଷ୍ଣପାଦାନ୍ ସହଗଣଲଲିତାନ୍ ଶ୍ରୀବିଶାଖାନ୍ୱିତାଂଶ୍ଚ ।''

ସଂପ୍ରାର୍ଥନାତ୍ମିକା

(୧)

ଗୌରାଙ୍ଗ ବଲିତେ ହବେ ପୁଲକ ଶରୀର ।
ହରି ହରି ବଲିତେ ନୟନେ ବ'ବେ ନୀର ॥
ଆର କବେ ନିତାଇଚାଁନ୍ଦ କରୁଣା କରିବେ ।
ସଂସାର ବାସନା ମୋର କବେ ତୁଚ୍ଛ ହବେ ॥
ବିଷୟ ଛାଡ଼ିୟା କବେ ଶୁଦ୍ଧ ହବେ ମନ ।
କବେ ହାମ ହେରବ ସେଇ ଶ୍ରୀବୃନ୍ଦାବନ ॥
ରୂପ ରଘୁନାଥ ବଲି ହଇବେ ଆକୁତି ।
କବେ ହାମ ବୁଝବ ସେ ଯୁଗଲ ପିରୀତି ॥
ରୂପ ରଘୁନାଥ ପଦେ ରହୁ ମୋର ଆଶ ।
ପ୍ରାର୍ଥନା କରୟେ ସଦା ନରୋତ୍ତମ ଦାସ ॥

ଟୀକା (୧) - ଆକୁତି – ବ୍ୟଗ୍ରତା
ଯୁଗଲ ପିରୀତି – ଶ୍ରୀ ରାଧାମାଧବଙ୍କ ପରସ୍ପର ପ୍ରେମ ।

ଏହି ପ୍ରେମବୋଧ ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୁର୍ଲ୍ଲଭ । ଏହା ବୁଝିଲେ ଜୀବର ଇତର ରସପ୍ରତି ବିରକ୍ତି ଜାତହୁଏ ଏବଂ ତୃପ୍ତି ଓ ନିବୃତ୍ତି ଲାଭ ହୁଏ । ଏହି କାରଣରୁ ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ ''କବେ ହାମ'' ଇତ୍ୟାଦି ।

(୨)

ଦୈନ୍ୟବୋଧିକା ।

ହରି ! ହରି ! କି ମୋର କରମଗତି ମନ୍ଦ ।
ବ୍ରଜେ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ପଦ, ନା ଭଜିନୁ ତିଲ ଆଧ,
ନା ବୁଝିନୁ ରାଗେର ସମ୍ବନ୍ଧ ॥

ସ୍ୱରୂପ ସନାତନ ରୂପ ରଘୁନାଥ ଭଟ୍ଟଯୁଗ
ଭୂଗର୍ଭ ଶ୍ରୀଜୀବ ଲୋକନାଥ ।
ଇହାଁ ସବାର ପାଦପଦ୍ମ ନା ସେବିନୁ ତିଲ ଆଧ
ଆର କିସେ ପୂରିବେକ ସାଧ ॥
କୃଷ୍ଣଦାସ କବିରାଜ ରସିକ ଭକତ ମାଝ
ଯେଁହୋ କୈଲ ଚୈତନ୍ୟ ଚରିତ ।
ଗୌର ଗୋବିନ୍ଦ ଲୀଲା ଶୁନିତେ ଗଲୟେ ଶିଲା
ତାହାତେ ନା ହୈଲ ମୋର ଚିତ୍ତ ॥
ସେ ସବ ଭକତ ସଙ୍ଗ ଯେ କରିଲ ତାର ସଙ୍ଗ
ତାର ସଙ୍ଗେ କେନେ ନହିଲ ବାସ ।
କି ମୋର ଦୁଃଖେର କଥା ଜନମ ଗୋଙାଇନୁ ବୃଥା
ଧିକ୍ ଧିକ୍ ନରୋତ୍ତମ ଦାସ ॥

ଟୀକା-(୨)- ''ନା ଭଜିନୁ ପାଠାନ୍ତର ନା ସେବିନୁ'' । ''ରାଗେର ସମ୍ବନ୍ଧ - ଇଷ୍ଟଙ୍କଠାରେ ସ୍ୱାଭାବିକ ପରମାବିଷ୍ଟତାର ନାମ ରାଗ । ତାହାର ସମ୍ବନ୍ଧ - ସଂଯୋଗ ଅର୍ଥାତ୍ ଶ୍ରୀରାଧା ପ୍ରଭୃତି ବ୍ରଜ ଦେବୀଗଣ ରାଗବଶତଃ କିପରି ଭାବରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସହିତ ସଂଯୋଗ ଲାଭ କରନ୍ତି, ତାହା ବୁଝିପାରିଲି ନାହିଁ । ବା ରାଗର ସମ୍ବନ୍ଧ ରାଗାନୁଗା ଭକ୍ତିର ବା ଇଷ୍ଟବସ୍ତୁ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଙ୍କଠାରେ ଯେଉଁମାନଙ୍କର ପରମାବିଷ୍ଟତା ବିଦ୍ୟମାନ, ସେମାନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ପରସ୍ପର କୁଟୁମ୍ବିତା ଅର୍ଥାତ୍ କୁଟୁମ୍ବବତ୍ ପ୍ରୀତି ବା ସଜାତୀୟ ରସଜ୍ଞ ଭକ୍ତଜନଙ୍କ ମଧ୍ୟରେ ବିଦ୍ୟମାନ ପ୍ରୀତି ବୁଝିପାରିଲି ନାହିଁ । ତେଣୁ ''ସ୍ୱରୂପ ସନାତନ ରୂପ'' ଇତ୍ୟାଦିଙ୍କ ସେବାକଥା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି । ରାଗର ସମ୍ବନ୍ଧ ବୁଝିବାର ସାମର୍ଥ୍ୟ ଯଦି ଥାଆନ୍ତା ତାହାହେଲେ ଏମାନଙ୍କର ସେବା କରିଥାନ୍ତି ।

(୩)

ସଂପ୍ରାର୍ଥନାତ୍ମିକା

ରାଧାକୃଷ୍ଣ ! ନିବେଦନ ଏଇ ଜନ କରେ ।
ଦୋଁହ ଅତି ରସମୟ ସକରୁଣ ହୃଦୟ
ଅବଧାନ କର ନାଥ ! ମୋରେ ॥
ହେ କୃଷ୍ଣ ଗୋକୁଳଚନ୍ଦ୍ର ! ଗୋପୀଜନ ବଲ୍ଲଭ !
ହେ କୃଷ୍ଣ ପ୍ରେୟସୀ ଶିରୋମଣି !
ହେମଗୌରୀ ଶ୍ୟାମ ଗାୟ ଶ୍ରବଣେ ପରଶ ପାୟ
ଗୁଣ ଶୁନି ଜୁଡାୟ ପରାଣୀ ॥
ଅଧମ ଦୁର୍ଗତି ଜନେ କେବଲ କରୁଣା ମନେ
ତ୍ରିଭୁବନେ ଏ ଯଶଃ ଖେୟାତି ।
ଶୁନିୟା ସାଧୁର ମୁଖେ ଶରଣ ଲଇନୁ ସୁଖେ
ଉପେକ୍ଷିଲେ ନାହିଁ ମୋର ଗତି ॥
ଜୟ ରାଧେ ! ଜୟ କୃଷ୍ଣ ! ଜୟ ଜୟ ରାଧେ ! କୃଷ୍ଣ !
କୃଷ୍ଣ ! କୃଷ୍ଣ ! ଜୟ ଜୟ ରାଧେ !
ଅଞ୍ଜଲି ମସ୍ତକେ କରି ନରୋତ୍ତମ ଭୂମେ ପଡ଼ି
କହେ ଦୋଁହେ ପୁରାଓ ମନ ସାଧେ ॥

ଟୀକା-(୩) ହେମ ଗୌରୀ - ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣଗୌରୀ ଶ୍ରୀମତୀ ରାଧାରାଣୀ ।
ଶ୍ୟାମଗାୟ - ଶ୍ୟାମ କଳେବର ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଚନ୍ଦ୍ର ।
ଶ୍ରବଣେ ପରଶପାୟ - ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଯୁଗଳମୂର୍ତ୍ତିଙ୍କ ରୂପର ବାର୍ତ୍ତା କର୍ଣ୍ଣରେ ପ୍ରବିଷ୍ଟ ହୋଇଛି ।
ଗୁଣଶୁନି - ଶ୍ରୀରାଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କ ଗୁଣ ଶ୍ରବଣ କରି ।
ପରାଣୀ - ପ୍ରାଣ ।
ଜୁଡ଼ାୟ - ଶୀତଳହୁଏ ।
'ଅଧମ ଦୁର୍ଗତି ଜନେ କେବଲ କରୁଣାମନେ' - ଅଧମ ଦୁର୍ଗତିଜନଙ୍କ ପ୍ରତି ଆପଣଙ୍କର କେବଳ କରୁଣାଯୁକ୍ତ ମନ ।
ଅଞ୍ଜଲି ମସ୍ତକେ କରି - ପାଠାନ୍ତର
ଅଞ୍ଜଲି ମସ୍ତକେ ଧରୋ ନରୋତ୍ତମ ଦାସେ ହେରୋ
ଏଇବାର ପୁରାଓ ମନସାଧେ ॥

(୪)

ସ୍ୱାଭୀଷ୍ଟ ଲାଳସା ।

ହରି ! ହରି ! ହେନ ଦିନ ହଇବେ ଆମାର

ଦୁଁହୁ ଅଙ୍ଗ ପରଶିବ ଦୁଁହୁ ଅଙ୍ଗ ନିରଖିବ

ସେବନ କରିବ ଦୋଁହାକାର ॥

ଲଳିତା ବିଶାଖା ସଙ୍ଗେ ସେବନ କରିବ ରଙ୍ଗେ

ମାଲା ଗାଁଥି ଦିବ ନାନା ଫୁଲେ ।

କନକସମ୍ପୁଟ କରି କର୍ପୂର ତାମ୍ବୁଲ ପୁରି

ଯୋଗାଇବ ଅଧର ଯୁଗଲେ ॥

ରାଧାକୃଷ୍ଣ ବୃନ୍ଦାବନ ଏଇ ମୋର ପ୍ରାଣଧନ

ଏଇ ମୋର ଜୀବନ ଉପାୟ ।

ଜୟ ପତିତପାବନ ଦେହ ମୋରେ ଏଇ ଧନ

ତୋମା ବିନା ଅନ୍ୟ ନାହିଁ ଭାୟ ॥

ଶ୍ରୀଗୁରୁ କରୁଣାସିନ୍ଧୁ ଅଧମ ଜନାର ବନ୍ଧୁ

ଲୋକନାଥ ଲୋକେର ଜୀବନ ।

ହା ! ହା ! ପ୍ରଭୁ କର ଦୟା ଦେହ ମୋରେ ପଦଛାୟା

ନରୋତ୍ତମ ଲଇଲ ଶରଣ ॥

ଟୀକା- (୪) -କନକ ସମ୍ପୁଟ - ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ନିର୍ମିତ ଡବା

ଜୀବନ ଉପାୟ - ଜୀବାତୁ - ପ୍ରାଣ ରଖିବାର ସାମଗ୍ରୀ ।

ଶ୍ରୀଗୁରୁକୃପା ବ୍ୟତୀତ ଶ୍ରୀରାଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କ ପ୍ରେମସେବା ଅଲଭ୍ୟ । ଏହି କାରଣରୁ ନିଜଗୁରୁ ଶ୍ରୀ ଲୋକନାଥ ଗୋସ୍ୱାମୀପାଦଙ୍କ ଅସୀମ କରୁଣା କଥା ହୃଦୟରେ ସ୍ଫୁରିତ ହୁଅନ୍ତେ ତାଙ୍କ ନିକଟରେ ପ୍ରାର୍ଥନା କରୁଛନ୍ତି । ''ଜୟ ପତିତପାବନ ...ନରୋତ୍ତମ ଲଇଲ ଶରଣ ।'' ଏହି ଅଂଶ ଅର୍ଦ୍ଧ ବାହ୍ୟଦଶା କାଳୀନ ଉକ୍ତି ।

(୫)

ଦୈନ୍ୟବୋଧିକା

ହରି ! ହରି ! ବିଫଲେ ଜନମ ଗୋଙାଇନୁ ।

ମନୁଷ୍ୟ ଜନମ ପାଇୟା ରାଧାକୃଷ୍ଣ ନା ଭଜିୟା
ଜାନିୟା ଶୁନିୟା ବିଷ ଖାଇନୁ ॥
ଗୋଲୋକେର ପ୍ରେମଧନ ହରିନାମ ସଂକୀର୍ତ୍ତନ
ରତି ନା ଜନ୍ମିଲ କେନେ ତାୟ ।
ସଂସାର ବିଷାନଲେ ଦିବାନିଶି ହିୟା ଜ୍ୱଲେ
ଜୁଡ଼ାଇତେ ନା କୈନୁ ଉପାୟ ॥
ବ୍ରଜେନ୍ଦ୍ରନନ୍ଦନ ଯେଇ ଶଚୀସୁତ ହୈଲ ସେଇ
ବଲରାମ ହଇଲ ନିତାଇ ।
ଦୀନ ହୀନ ଯତ ଛିଲ ହରିନାମେ ଉଦ୍ଧାରିଲ
ତାର ସାକ୍ଷୀ ଜଗାଇ ମାଧାଇ ॥
ହା ହା ପ୍ରଭୁନନ୍ଦସୁତ ! ବୃଷଭାନୁସୁତାୟୁତ
କରୁଣା କରହ ଏଇବାର ।
ନରୋତ୍ତମ ଦାସ କୟ ନା ଠେଲିହ ରାଙ୍ଗାପାୟ
ତୋମା ବିନେ କେ ଆଛେ ଆମାର ॥

(୬)

ସାଧକଦେହୋଚିତ ଲାଲସା

''ହରି ! ହରି'' କବେ ମୋର ହଇବେ ସୁଦିନ ।
ଭଜିବ ସେ ରାଧା କୃଷ୍ଣ ହୈଞା ପ୍ରେମାଧୀନ ॥
ସୁୟନ୍ତ୍ରେ ମିଶାଞା ଗାବ ସୁମଧୁର ତାନ ।
ଆନନ୍ଦେ କରିବ ଦୁଁହାର ରୂପଗୁଣ ଗାନ ॥
'ରାଧିକା ଗୋବିନ୍ଦ' ବଲି କାନ୍ଦିବ ଉଚ୍ଚୈଃ ସ୍ୱରେ ।

ଟୀକା-(୫) ପାଠାନ୍ତର - ଗୋଲୋକେର ପ୍ରାଣଧନ ।
ପାଠାନ୍ତର - ସଂସାର ବିଷୟା ନଲେ ॥

ଭଜିବେ ସକଳ ଅଙ୍ଗ ନୟନେର ନୀରେ ॥
ଏଇବାର କରୁଣା କର ରୂପ ସନାତନ ।
ରଘୁନାଥ ଦାସ ମୋର ଶ୍ରୀଜୀବ ଜୀବନ ॥
ଏଇବାର କରୁଣା କର ଲଳିତା ବିଶାଖା ।
ସଖ୍ୟଭାବେ ମୋର ପ୍ରଭୁ ସୁବଲାଦି ସଖା ॥
ସବେ ମିଲି କର ଦୟା ପୁରୁକ ମୋର ଆଶ ।
ପ୍ରାର୍ଥନା କରୟେ ସଦା ନରୋତ୍ତମ ଦାସ ॥

(୭)

ଦୈନ୍ୟବୋଧିକା ।

ପ୍ରାଣେଶ୍ୱର ! ନିବେଦନ ଏଇଜନ କରେ ।
ଗୋବିନ୍ଦ ଗୋକୁଲଚନ୍ଦ୍ର ପରମ ଆନନ୍ଦ କନ୍ଦ
ଗୋପୀକୁଲପ୍ରିୟ ଦେଖ ମୋରେ ॥
ତୁୟା ପ୍ରିୟ ପଦସେବା ଏଇଧନ ମୋରେ ଦିବା
ତୁମି ପ୍ରଭୁ କରୁଣାର ନିଧି ।
ପରମ ମଙ୍ଗଲ ଯଶେ ଶ୍ରବଣ ପରଶ ରସେ
କାର କିବା କାଯ ନହେ ସିଦ୍ଧି ॥
ଦାରୁଣ ସଂସାର ଗତି ବିଷମ ବିଷୟ ମତି
ତୁୟା ବିସ୍ମରଣ ଶେଲ ବୁକେ ।
ଜରଜର ତନୁ ମନ ଅଚେତନ ଅନୁକ୍ଷଣ
ଜୀୟନ୍ତେ ମରଣ ଭେଲ ଦୁଃଖେ ॥
ବଡ଼ ଅଧମ ଜନେ କର କୃପା ନିରୀକ୍ଷଣେ
ଦାସ କରି ରାଖ ବୃନ୍ଦାବନେ ।
କୃଷ୍ଣଚୈତନ୍ୟ ନାମ ପ୍ରଭୁ ମୋର ଗୌରଧାମ
ନରୋତ୍ତମ ଲଇଲ ଶରଣେ ॥

ଟୀକା - ଦେଖ ମୋରେ - ମୋ ପ୍ରତି ଦୃଷ୍ଟି କର ।
ପରମ ମଙ୍ଗଲ ... କିବା କାମ ନହେ ସିଦ୍ଧି - ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଯୁଗଲଙ୍କୁ ସମ୍ବୋଧନ କରି କହୁଛନ୍ତି ଆପଣଙ୍କର ପରମ ମଙ୍ଗଳ ଯଶ ଅର୍ଥାତ୍ ଶରୀରାଦି ସମ୍ବନ୍ଧୀୟ ସଦ୍‌ଗୁଣ ଖ୍ୟାତି ଜୀବର କର୍ଣ୍ଣରେ ସ୍ପର୍ଶ ହେବାମାତ୍ରେ ପରମାନନ୍ଦ ପ୍ରଦାନ କରେ । ଏହି ପରମାନନ୍ଦ ପ୍ରଭାବରେ ସମସ୍ତଙ୍କର ସମସ୍ତ ପ୍ରକାର କାର୍ଯ୍ୟ ସିଦ୍ଧି ହୁଏ । ଯୁଗଳ କିଶୋରଙ୍କର ଯଶକୀର୍ତ୍ତି ଶ୍ରବଣର ଏହାହିଁ ଅପୂର୍ବ ଫଳ ।

(୮)

ଦୈନ୍ୟ ବୋଧିକା

ଗୋବିନ୍ଦ ! ଗୋପୀନାଥ ! କୃପା କରି ରାଖ ନିଜ ପଦେ ।

କାମ କ୍ରୋଧ ଛୟ ଜନେ ଲୟେ ଫିରେ ନାନା ସ୍ଥାନେ
ବିଷୟ ଭୁଞ୍ଜାୟ ନାନାମତେ ॥

ହଇୟା ମାୟାର ଦାସ କରି ନାନା ଅଭିଳାଷ
ତୋମାର ସ୍ମରଣ ଗେଲ ଦୂରେ ।

ଅର୍ଥ ଲାଭ ଏଇ ଆଶେ କପଟ ବୈଷ୍ଣବବେଶେ
ଭ୍ରମିୟା ବୁଲିୟେ ଘରେ ଘରେ ॥

ଅନେକ ଦୁଃଖେର ପରେ ଲୟେଛିଲେ ବ୍ରଜପୁରେ
କୃପାଡୋର ଗଲାୟ ବାନ୍ଧିୟା ।

ଦୈବ ମାୟା ବଲାତ୍‌କାରେ ଖସାଇୟା ସେଇ ଡୋରେ
ଭପକୂପେ ଦିଲେକ ଡାରିୟା ॥

ପୁନଃ ଯଦି କୃପା କରି ଏଜନାର କେଶେ ଧରି
ଟାନିୟା ତୁଲହ ବ୍ରଜଧାମେ ।

ତବେ ସେ ଦେଖିୟେ ଭାଲ ନହେ ବୋଲ ଫୁରାଇଲ
କହେ ଦୀନ ଦାସ ନରୋତ୍ତମ ॥

(୯)

ଦୈନ୍ୟ ବୋଧିକା

ମୋର ପ୍ରଭୁ ମଦନ ଗୋପାଲ ।

ଗୋବିନ୍ଦ ଗୋପୀନାଥ, ଦୟା କର ମୁଞ୍ଚି ଅଧମେରେ ।

ସଂସାର ସାଗର ମାଝେ ପଡ଼ିୟା ରୈୟାଛି ନାଥ
କୃପାଡୋରେ ବାନ୍ଧି ଲହ ମୋରେ ॥

ଟୀକା- (୮)- (୧) ଭ୍ରମିୟା – ଘୁରି ଘୁରି । ବୁଲିୟେ - ପରିଭ୍ରମଣ କରେ

(୨) ନହେ ବୋଲ ଫୁରାଇଲ - ପାଠାନ୍ତର

ନତୁବା ପରାଣ ଗେଲ - ନଚେତ୍ କହିବା ଶେଷ ହେଲା ।

ଅଧମ ଚଣ୍ଡାଳ ଆମି ଦୟାର ଠାକୁର ତୁମି

ଶୁନିୟାଛି ବୈଷ୍ଣବେର ମୁଖେ ।

ଏ ବଡ଼ ଭରସା ମନେ ଲୈଞ୍ଚାଫେଲ ବୃନ୍ଦାବନେ

ବଂଶୀବଟ ଯେନ ଦେଖି ସୁଖେ ।

କୃପା କର ଆଗୁ ଗୁରି ଲହ ମୋରେ କେଶେ ଧରି

ଶ୍ରୀ ଯମୁନା ଦେହ ପଦଛାୟା ।

ଅନେକ ଦିନେର ଆଶ ନହେ ଯେନ ନୈରାଶ

ଦୟା କର ନା କରହ ମାୟା ॥

ଅନିତ୍ୟ ଏ ଦେହ ଧରି ଆପନ ଆପନ କରି

ପାଛେ ପାଛେ ଶମନେର ଭୟ ।

ନରୋତ୍ତମ ଦାସ ଭନେ ପ୍ରାଣ କାନ୍ଦେ ରାତ୍ରିଦିନେ

ପାଛେ ବ୍ରଜ ପ୍ରାପ୍ତି ନାହିଁହୟ ॥

---

(୧) ମୋର ପ୍ରଭୁ ମଦନ ଗୋପାଲ –

ପାଠାନ୍ତର - ପତିତପାବନ ପ୍ରଭୁ ମଦନ ଗୋପାଲ ।

ଶ୍ରୀ ଗୋବିନ୍ଦ ଗୋପୀନାଥ ତୁମି ଅନାଥେର ନାଥ

ଦୟା କର ଏଇ ଅଧମେରେ ।

ସଂସାର ସାଗର ଘୋରେ ପଡ଼ିୟାଛି ଏଇବାରେ

କୃପାଡୋରେ ବାନ୍ଧି ଲହ ମୋରେ ॥

(୨) ପାଠାନ୍ତର - ଆଗୁ ସରି ।

ଆଗୁଗୁରି - ଗୋଇଠା ମାରି ଅଗ୍ରସର ହେବା । ଅର୍ଥାତ୍ ମୁଁ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପତିତ ମୋତେ କୃପାକରି ଯଦି କେହି ଦେଖନ୍ତି, ତାହାହେଲେ ଘୃଣା ବଶତଃ ତାହା କରିବାରୁ ନିବୃତ୍ତ ହେବେ । ତେଣୁ ଗୋଇଠା ମାରି ବା ପଦଦ୍ୱାରା ଆଘାତ କରି ମୋତେ ଅଗ୍ରସର କରାଅ ॥

(୩) ମାୟା - କପଟତା

(୧୦)

ସ୍ୱନିଷ୍ଠା

ଧନ ମୋର ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ପତି ମୋର ଗୌରଚନ୍ଦ୍ର
ପ୍ରାଣ ମୋର ଯୁଗଲ କିଶୋର ।
ଅଦ୍ୱୈତ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ବଲ ଗଦାଧର ମୋର କୁଲ
ନରହରି ବିଲସଇ ମୋର ।।
ବୈଷ୍ଣବେର ପଦଧୂଳି ତାହେ ମୋର ସ୍ନାନ କେଲି
ତର୍ପଣ ମୋର ବୈଷ୍ଣବେର ନାମ ।
ବିଚାର କରିୟା ମନେ ଭକ୍ତିରସ ଆସ୍ୱାଦନେ
ମଧ୍ୟସ୍ଥ ଶ୍ରୀଭାଗବତ ପୁରାଣ ।।
ବୈଷ୍ଣବେର ଉଚ୍ଛିଷ୍ଟ ତାହେ ମୋର ମନ ନିଷ୍ଠ
ବୈଷ୍ଣବେର ନାମେତେ ଉଲ୍ଲାସ ।
ବୃନ୍ଦାବନେ ଚୌତାରା ତାହେ ମୋର ମନ ଘେରା
କହେ ଦୀନ ନରୋତ୍ତମ ଦାସ ।।

(୧୧)

ମନଃଶିକ୍ଷା

ନିତାଇ ପଦକମଲ କୋଟି ଚନ୍ଦ୍ର ସୁଶୀତଲ
ଯେ ଛାୟାୟ ଜୀବନ ଜୁଡ଼ାୟ ।
ହେନ ନିତାଇ ବିନେଭାଇ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ପାଇତେ ନାଇ
ଦୃଢ଼ କରି ଧର ନିତାଇୟେର ପାୟ ।।
ସେ ସମ୍ବନ୍ଧ ନାହିଁ ଯାର ବୃଥା ଜନ୍ମ ଗେଲ ତାର
ସେଇ ପଶୁ ବଡ଼ ଦୁରାଚାର ।

ଟୀକା-(୧)- (୧) ଚୌତାରା - ଚତ୍ୱର ରଙ୍ଗସ୍ଥଳ । ଅର୍ଥାତ୍ ରାସନୃତ୍ୟେର ରଙ୍ଗଭୂମି
ଘେରା – ପାଠାନ୍ତର - ଭୋରା (ବିହ୍ୱଳ)

ନିତାଇ ନା ବଲିଲ ମୁଖେ   ମଜିଲ ସଂସାର ସୁଖେ

ବିଦ୍ୟାକୁଲେ କି କରିବେ ତାର ॥

ଅହଙ୍କାରେ ମତ୍ତ ହୈଞା   ନିତାଇ ପଦ ପାସରିୟା

ଅସତ୍ୟେରେ ସତ୍ୟ କରି ମାନି ॥

ନିତାଇୟେର କରୁଣା ହବେ   ବ୍ରଜେ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ପାବେ

ଧର ନିତାଇୟେର ଚରଣ ଦୁଖାନି ॥

ନିତାଇୟେର ଚରଣ ସତ୍ୟ   ତାଁହାର ସେବକ ନିତ୍ୟ

ନିତାଇ ପଦ ସଦା କର ଆଶ ।

ନରୋତ୍ତମ ବଡ ଦୁଃଖୀ   ନିତାଇ ମୋରେ କର ସୁଖୀ

ରାଖ ରାଙ୍ଗାଚରଣେର ପାଶ ॥

(୧୨)

ମନଃଶିକ୍ଷା

ଆରେ ଭାଇ ! ଭଜ ମୋର ଗୌରାଙ୍ଗ ଚରଣ ।

ନା ଭଜିୟା ମୈନୁ ଦୁଃଖେ   ଡୁବି ଗୃହ ବିଷ କୂପେ

ଦଗ୍ଧ କୈଲ ଏ ପାଁଚ ପରାଣ ॥

ତାପତ୍ରୟ ବିଷାନଲେ   ଅହର୍ନିଶି ହିୟା ଜ୍ୱଲେ

ଦେହ ସଦା ହୟ ଅଚେତନ ।

ରିପୁବଶ ଇନ୍ଦ୍ରିୟ ହୈଲ   ଗୋରାପଦ ପାଶରିଲ

ବିମୁଖ ହଇଲ ହେନ ଧନ ॥

ହେନ ଗୌର ଦୟାମୟ   ଛାଡ଼ି ସବ ଲାଜ ଭୟ

କାୟମନେ ଲହରେ ଶରଣ ।

ପାମର ଦୁର୍ମ୍ମତି ଛିଲ   ତାରେ ଗୋରା ଉଦ୍ଧାରିଲ

ତାରା ହୈଲ ପତିତପାବନ ॥

ଟୀକା (୧୧)- ପାଠାନ୍ତର - ଜୀବନ (ଜଗତ) । ଭାଇ - ହେ ମନ ।

ଗୋରା ଦ୍ୱିଜ ନଟରାଜେ ବାନ୍ଧହ ହୃଦୟ ମାଝେ

କି କରିବେ ସଂସାର ଶମନ ।

ନରୋତ୍ତମ ଦାସେ କହେ ଗୋରା ସମ କେହ ନହେ

ନା ଭଜିତେ ଦେୟ ପ୍ରେମଧନ ॥

(୧୩)

ଶ୍ରୀଗୌରଭକ୍ତ ମହିମା

ଗୌରାଙ୍ଗେର ଦୁଟି ପଦ ଯାର ଧନ ସମ୍ପଦ

ସେ ଜାନେଭ କତି ରସ ସାର ।

ଗୌରାଙ୍ଗେର ମଧୁର ଲୀଲା ଯାର କର୍ଣ୍ଣେ ପ୍ରବେଶିଲା

ହୃଦୟ ନିର୍ମଲ ଭେଲ ତାର ॥

ଯେ ଗୌରାଙ୍ଗେର ନାମ ଲୟ ତାର ହୟ ପ୍ରେମୋଦୟ

ତାରେ ମୁଞି ଯାଇ ବଲିହାରି ।

ଗୌରାଙ୍ଗ ଗୁଣେତେ ଝୁରେ ନିତ୍ୟ ଲୀଳା ତାର ସ୍ଫୁରେ

ସେ ଜନ ଭକତି ଅଧିକାରୀ ॥

ଗୌରାଙ୍ଗେର ସଙ୍ଗୀଗଣେ ନିତ୍ୟ ସିଦ୍ଧ କରି ମାନେ

ସେ ଯାୟ ବ୍ରଜେନ୍ଦ୍ରସୁତପାଶ ।

ଶ୍ରୀ ଗୌଡମଣ୍ଡଳ ଭୂମି ଯେବା ଜାନେ ଚିନ୍ତାମଣି

ତାର ହୟ ବ୍ରଜଭୂମେ ବାସ ॥

ଗୌରପ୍ରେମ ରସାର୍ଣ୍ଣବେ ସେ ତରଙ୍ଗେ ଯେବା ଡୁବେ

ସେ ରାଧାମାଧବ ଅନ୍ତରଙ୍ଗ ।

ଗୃହେ ବା ବନେତେ ଥାକେ 'ହା ଗୌରାଙ୍ଗ ! ବଲେ ଡାକେ

ନରୋତ୍ତମ ମାଗେ ତାର ସଙ୍ଗ ॥

(୧୪)

ପୁନଃ ପ୍ରାର୍ଥନା

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଚୈତନ୍ୟ ପ୍ରଭୁ ଦୟା କର ମୋରେ ।
ତୋମା ବିନା କେ ଦୟାଲୁ ଜଗତ୍ ସଂସାରେ ॥
ପତିତ ପାବନ ହେତୁ ତବ ଅବତାର ।
ମୋ ସମ ପତିତ ପ୍ରଭୁ ନା ପାଇବେ ଆର ॥
ହା ହା ପ୍ରଭୁ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ! ପ୍ରେମାନନ୍ଦ ସୁଖୀ ।
କୃପାବଲୋକନ କର ଆମି ବଡ ଦୁଃଖୀ ॥
ଦୟା କର ସୀତାପତି ଅଦ୍ୱୈତ ଗୋସାଞି ।
ତବ କୃପାବଲେ ପାଇ ଚୈତନ୍ୟ ନିତାଇ ॥
ହା ହା ସ୍ୱରୂପ ସନାତନ ରୂପ ରଘୁନାଥ ।
ଭଟଯୁଗ ଶ୍ରୀଜୀବ ହା ପ୍ରଭୁ ଲୋକନାଥ ॥
ଦୟା କର ଶ୍ରୀ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଭୁ ଶ୍ରୀନିବାସ ।
ରାମଚନ୍ଦ୍ର ସଙ୍ଗ ମାଗେ ନରୋତ୍ତମ ଦାସ ॥

(୧୫)

ସପାର୍ଷଦ ଭଗବଦ୍ୱିରହଜନିତ ବିଲାପଃ ।

ଯେ ଆନିଲ ପ୍ରେମଧନ କରୁଣା ପ୍ରଚୁର ।
ହେନ ପ୍ରଭୁ କୋଥା ଗେଲା ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ଠାକୁର ॥
କାହାଁ ମୋର ସ୍ୱରୂପ ରୂପ କାହାଁ ସନାତନ ।

ଟୀକା (୧୪) - ରାମଚନ୍ଦ୍ର –

ରାମଚନ୍ଦ୍ର କବିରାଜ - ଶ୍ରୀନିବାସ ଆଚାର୍ଯ୍ୟ ପ୍ରଭୁଙ୍କ ଶିଷ୍ୟ ଏବଂ ପଦକର୍ତ୍ତା ନରୋତ୍ତମ ଦାସ ଠାକୁର ମହାଶୟଙ୍କ ଅତ୍ୟନ୍ତ ପ୍ରିୟତମ ସଙ୍ଗୀ । ରାମଚନ୍ଦ୍ର କବିରାଜଙ୍କ ଭ୍ରାତା ଗୌଡୀୟ ବୈଷ୍ଣବ ଜଗତରେ ମହାକବି ଗୋବିନ୍ଦ କବିରାଜ ନାମରେ ସମ୍ୟକ ଭାବରେ ସୁପରିଚିତ । ଯେଉଁ ସମୟରେ ନରୋତ୍ତମ ଦାସ ଠାକୁର ଏହି ଗୀତ ରଚନା କରିଥିଲେ, ସେହି ସମୟରେ ରାମଚନ୍ଦ୍ର କବିରାଜ ଇହଲୋକ ପରିତ୍ୟାଗ କରି ଭଗବତ୍ ନିତ୍ୟ ଲୀଳାରେ ପ୍ରବିଷ୍ଟ ହୋଇଥିବାରୁ ତାଙ୍କ ବିରହରେ କାତର ହୋଇ ପଦକର୍ତ୍ତା ଲେଖିଛନ୍ତି - "ରାମଚନ୍ଦ୍ର ସଙ୍ଗ ମାଗେ" ॥

କାଁହା ଦାସ ରଘୁନାଥ ପତିତପାବନ ॥
କାଁହା ମୋର ଭଟଯୁଗ କାଁହା କବିରାଜ ।
ଏକକାଲେ କେଥା ଗେଲ ଗୋରା ନଟରାଜ ॥
ପାଷାଣେ କୁଟିବ ମାଥା ଅନଲେ ପଶିବ ।
ଗୌରାଙ୍ଗ ଗୁଣେର ନିଧି କୋଥା ଗେଲେ ପାବ ॥
ସେ ସବ ସଙ୍ଗୀର ସଙ୍ଗେ ଯେ କୈଲ ବିଲାସ ।
ସେ ସଙ୍ଗ ନା ପାଞା କାନ୍ଦେ ନରୋତ୍ତମ ଦାସ ॥

(୧୬)

ପୁନଶ୍ଚ ସଦୈନ୍ୟ ବିଲାପଃ

ହରି ! ହରି ! ବଡ ଶେଲ ମରମେ ରହିଲ ।
ପାଇୟା ଦୁର୍ଲଭ ତନୁ   ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭଜନ ବିନୁ
ଜନ୍ମ ମୋର ବିଫଲ ହଇଲ ॥
ବ୍ରଜେନ୍ଦ୍ରନନ୍ଦନ ହରି   ନବଦ୍ୱୀପେ ଅବତରି
ଜଗତ୍ ଭରିୟା ପ୍ରେମ ଦିଲ ।
ମୁଞି ସେ ପାମର ମତି   ବିଶେଷେ କଠିନ ଅତି
ତେଁଇ ମୋରେ କରୁଣା ନହିଲ ॥
ସ୍ୱରୂପ ସନାତନ ରୂପ   ରଘୁନାଥ ଭଟଯୁଗ
ତାହାତେ ନା ହୈଲ ମୋର ମତି ।
ଦିବ୍ୟ ଚିନ୍ତାମଣି ଧାମ   ବୃନ୍ଦାବନ ହେନ ସ୍ଥାନ
ସେଇ ଧାମେ ନା କୈନୁ ବସତି ॥

ଟୀକା (୧୫) - (୧) କବିରାଜ - ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଦାସ କବିରାଜ ।

ବିଶେଷ ବିଷୟେ ମତି   ନହିଲ ବୈଷ୍ଣବେ ରତି
ନିରନ୍ତର ଖେଦ ଉଠେ ମନେ ।
ନରୋତ୍ତମ ଦାସ କହେ   ଜୀ ବାର ଉଚିତ ନହେ
ଶ୍ରୀଗୁରୁ ବୈଷ୍ଣବ ସେବା ବିନେ ॥

(୧୭)
ବୈଷ୍ଣବ ମହିମା

ଠାକୁର ବୈଷ୍ଣବ ପଦ   ଅବନୀର ସମ୍ପଦ
ଶୁନ ଭାଇ ! ହଞା । ଏକ ମନ ।
ଆଶ୍ରୟ ଲଇୟା ସେବେ   ସେଇ କୃଷ୍ଣ ଭକ୍ତି ଲଭେ
ଆର ସବ ମରେ ଅକାରଣ ॥
ବୈଷ୍ଣବ ଚରଣଜଲ   ପ୍ରେମଭକ୍ତି ଦିତେ ବଲ
ଆର କେହ ନହେ ବଲବନ୍ତ ।
ବୈଷ୍ଣବ ଚରଣରେଣୁ   ମସ୍ତକେ ଭୂଷଣ ବିନୁ
ଆର ନାହିଁ ଭୂଷଣେର ଅନ୍ତ ॥
ତୀର୍ଥଜଲ ପବିତ୍ର ଗୁଣେ   ଲିଖିୟାଛେ ପୁରାଣେ
ସେ ସବ ଭକ୍ତିର ପ୍ରବଞ୍ଚନ ।

ଟୀକା (୧୬) - ହରିହରି –
ପାଠାନ୍ତର - ହରି ହରି ! ବଡ଼ ଦୁଃଖ ରୈଲ ମୋର ମନେ ।
ପାଇୟା ଦୁର୍ଲଭ ତନୁ   ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଭଜନ ବିନୁ
ହେନ ଜନ୍ମ ଗେଲ ଅକାରଣେ ।
ବିନୁ - ବିନା
ବ୍ରଜେନ୍ଦ୍ରନନ୍ଦନ - ପାଠାନ୍ତର
ଶ୍ରୀ ନନ୍ଦନନ୍ଦନ ହରି ।
ପାଠାନ୍ତର - ମୁଞି ସେ ଅଧମ ଅତି   ବୈଷ୍ଣବେ ନା ହୈଲ ରତି
ତେ କାରଣେ କରୁଣା ନହିଲ ॥
ଦିବ୍ୟ ଚିନ୍ତାମଣି - (ପାଠାନ୍ତର) ଦିବ୍ୟ ଚିନ୍ତାମଣି ନାମ,   ବୃନ୍ଦାବନ-ହେନସ୍ଥାନ
ସେହ ଧାମେ ନହିଲ ବସତି ॥
ବିଶେଷ ବିଷୟେ -
ପାଠାନ୍ତର - ଛାଡ଼ିୟା ବୈଷ୍ଣବ ସେବା   ନିସ୍ତାର ପେୟେଛେ କେବା
ଅନୁକ୍ଷଣ ଖେଦ ଉଠେ ମନେ ।
ଜୀବା - ପାଠାନ୍ତର - ଜୀବେର -
ଜୀ'ବା - ବଞ୍ଚିବା - ଜୀବିତ ରହିବା ।

ବୈଷ୍ଣବେର ପାଦୋଦକ ସମ ନହେ ଏଇ ସବ
ଯାତେ ହୟ ବାଞ୍ଛିତ ପୂରଣ ॥
ବୈଷ୍ଣବ ସଙ୍ଗେତେ ମନ ଆନନ୍ଦିତ ଅନୁକ୍ଷଣ
ସଦା ହୟ କୃଷ୍ଣ ପରସଙ୍ଗ ।
ଦୀନ ନରୋତ୍ତମ କାନ୍ଦେ ହିୟା ଧୈର୍ଯ୍ୟ ନାହିଁ ବାନ୍ଧେ
ମୋର ଦଶା କେନ ହୈଲ ଭଙ୍ଗ ॥

(୧୮)

ବୈଷ୍ଣବେ ବିଜ୍ଞପ୍ତିଃ

ଠାକୁର ବୈଷ୍ଣବଗଣ ! କରି ଏଇ ନିବେଦନ
ମୋ ବଡ଼ ଅଧମ ଦୁରାଚାର ।
ଦାରୁଣ ସଂସାର ନିଧି ତାହେ ଡୁବାଇଲ ବିଧି
କେଶେ ଧରି ମୋରେ କର ପାର ॥

ଟୀକା (୧୭)- (୧) ଅବନୀର ସମ୍ପଦ - ପୃଥିବୀର ସମସ୍ତ ବିଘ୍ନ ବୈଷ୍ଣବ ପଦସ୍ପର୍ଶରେ ବିଦୂରିତ ହୁଏ । ତେଣୁ ବୈଷ୍ଣବ ପଦକୁ ଅବନୀର ସମ୍ପଦ ବୋଲି କୁହାଯାଏ । କିମ୍ବା ଅବନୀ ଶବ୍ଦରେ ଅବନିସ୍ଥ ଜୀବଜଗତକୁ ବୁଝାଏ । ବୈଷ୍ଣବ ପଦ ପ୍ରସାଦରୁ ସମସ୍ତ ଜୀବଗଣ କୃତାର୍ଥ ହୋଇଥିବାରୁ ବୈଷ୍ଣବ ପଦ ଅବନୀର ସମ୍ପଦ ।

(୨) ଆଶ୍ରୟ ଲଇୟା - ପାଠାନ୍ତର -
ଆଶ୍ରୟ ଲଇୟା ଭଜେ ତାରେ କୃଷ୍ଣ ନାହିଁତ୍ୟଜେ ।
ଆର ସବ ମରେ ଅକାରଣ ।

(୩) ଆଶ୍ରୟ ଲଇୟା - ବୈଷ୍ଣବ ପଦାଶ୍ରିତ ହୋଇ ।

(୪) ଆର ସବ - ବୈଷ୍ଣବ ପଦାଶ୍ରିତ ଭିନ୍ନ ଅପର ବ୍ୟକ୍ତିଗଣ

ବାଞ୍ଛିତ ପୂରଣ - ବୈଷ୍ଣବ ଅଧରାମୃତ ତାହେ ରହୁ ମୋର ଚିତ୍ତ
ଭରସା ମୋର ବୈଷ୍ଣବ ଶରଣେ ।
ବିଷ୍ଣୁଭକ୍ତ ଦୟାମୟ ବଡ ମନେ ପାଞ୍ଚା ଭୟ
ତନୁ ମନ ସମ୍ପିଲ ଚରଣେ ॥

ବିଧି ବଡ ବଳବାନ   ନା ଶୁନେ ଧରମ ଜ୍ଞାନ

ସଦାଇ କରମପାଶେ ବାନ୍ଧେ ।

ନା ଦେଖି ତାରଣ ଲେଶ   ଯତ ଦେଖି ସବ କ୍ଳେଶ

ଅନାଥ କାତରେ ଡେଞ୍ଚି କାନ୍ଦେ ।।

କାମ, କ୍ରୋଧ, ଲୋଭ, ମୋହ,   ମଦ ଅଭିମାନ ସହ

ଆପନା ଆପନା ସ୍ଥାନେ ଟାନେ ।

ଆମାର ଐଛନ ମନ   ଫିରେ ଯେନ ଅନ୍ଧଜନ

ସୁପଥ ବିପଥ ନାହିଁ ଜାନେ ।।

ନା ଲଇନୁ ସତ୍ ମତ   ଅସତେ ମଜିଲ ଚିତ୍ତ

ତୁୟା ପାୟେ ନା କରିନୁ ଆଶ ।

ନରୋତ୍ତମ ଦାସେ କୟ   ଦେଖି ଶୁନି ଲାଗେ ଭୟ

ତରାଇୟା ଲହ ନିଜପାଶ ।।

ଟୀକା (୧୮)– (୧) ଦାରୁଣ ସଂସାର ନିଧି – ଜନ୍ମ ମରଣାଦି ଦୁଃଖ ପ୍ରବାହର ନାମ ସଂସାର ।

ସଂସାର ନିଧି - ସଂସାର ସାଗର ।

(୨) ଧରମ - ''ଧର୍ମୋମଦ୍‌ଭକ୍ତି କୃତ୍ ପ୍ରୋକ୍ତଃ'' ଶ୍ରୀମଦ୍ ଭାଗବତର ଏକାଦଶ ସ୍କନ୍ଧରେ ଭଗବାନଙ୍କର ଏହି ଉପଦେଶରେ ଭଗବଦ୍ ଭକ୍ତିର ନାମ ହିଁ ଧର୍ମ, ଏହା ନିର୍ଦ୍ଦିଷ୍ଟ କରାଯାଇଛି ।

(୩) କରମପାଶେ – ନିତ୍ୟ ନୈମିତ୍ତିକାଦି କର୍ମ ରୂପକ ରଜ୍ଜୁଦ୍ୱାରା ବନ୍ଧନ । କର୍ମବଦ୍ଧଜୀବ ଭକ୍ତି ପଥରେ ଅଗ୍ରସର ହୋଇପାରେନା ବୋଲି ''ସଦାଇ କର୍ମପାଶେ ବାନ୍ଧେ ।'' ଏହା ଉଲ୍ଲେଖ କରାଯାଇଛି ।

ତାରଣ - ତରିବାର ଉପାୟ ।

ଅସତେ - ଅନିତ୍ୟ ବିଷୟାଦିରେ ।

(୧୯)

ବୈଷ୍ଣବେ ବିଜ୍ଞପ୍ତିଃ

ଏଇବାର କରୁଣା କର ବୈଷ୍ଣବ ଗୋସାଞି ।
ପତିତପାବନ ତୋମା ବିନେ କେହ ନାହିଁ ॥
କାହାର ନିକଟେ ଗେଲେ ପାପ ଦୂରେ ଯାୟ ?
ଏମନ ଦୟାଲ ପ୍ରଭୁ କେବା କୋଥା ପାୟ ?
ଗଙ୍ଗାର ପରଶ ହଇଲେ ପଶ୍ଚାତେ ପାବନ ।
ଦର୍ଶନେ ପବିତ୍ର କର ଏଇ ତୋମାର ଗୁଣ ॥
ହରି ସ୍ଥାନେ ଅପରାଧ ତାରେ ହରିନାମ ।
ତୋମା ସ୍ଥାନେ ଅପରାଧ ନାହିଁକ ଏଡାନ ॥
ତୋମାର ହୃଦୟେ ସଦା ଗୋବିନ୍ଦ ବିଶ୍ରାମ ।
ଗୋବିନ୍ଦ କହେନ ମମ ବୈଷ୍ଣବ ପରାଣ ॥
ପ୍ରତି ଜନ୍ମେ କରି ଆଶା ଚରଣେର ଧୂଲି ।
ନରୋତ୍ତମେ କର ଦୟା ଆପନାର ବଲି ॥

(୨୦)

ବୈଷ୍ଣବେ ବିଜ୍ଞପ୍ତିଃ

କିରୂପେ ପାଇବ ସେବା ମୁଇଁ ଦୁରାଚାର ।
ଶ୍ରୀଗୁରୁବୈଷ୍ଣବେ ରତି ନା ହଇଲ ଆମାର ॥
ଅଶେଷ ମାୟାତେ ମନ ମଗନ ହଇଲ ।
ବୈଷ୍ଣବେତେ ଲେଶମାତ୍ର ରତି ନା ଜନ୍ମିଲ ॥
ଗଲେ ଫାଁସ ଦିତେ ଫିରେ ମାୟା ପିଚାଶୀ ।
ବିଷୟେ ଭୁଲିୟା ଅନ୍ଧ ହୈନୁ ଦିବାନିଶି ॥
ଇହାରେ କରିୟା ଜୟ ଛାଡାନ ନା ଯାୟ ।
ସାଧୁକୃପା ବିନା ଆର ନାହିଁକ ଉପାୟ ॥
ଅଦୋଷ ଦରଶି ! ପ୍ରଭୁ ! ପତିତ ଉଦ୍ଧାର !
ଏଇବାର ନରୋତ୍ତମେ କରହ ନିସ୍ତାର ॥

ଟୀକା (୨୦) – ମାୟାତେ - ମାୟିକ ପଦାର୍ଥରେ ।

(୨୧)

ଦୈନ୍ୟବୋଧିକା ପ୍ରାର୍ଥନା

ହରି ! ହରି ! କି ମୋର କରମ ଅଭାଗ ।
ବିଫଲେ ଜୀବନ ଗେଲ   ହୃଦୟେ ରହିଲ ଶେଲ
ନାହିଁ ଭେଲ ହରି ଅନୁରାଗ ॥
ଯଜ୍ଞ, ଦାନ, ତୀର୍ଥସ୍ନାନ   ପୁଣ୍ୟକର୍ମ ଜପ ଧ୍ୟାନ
ଅକାରଣେ ସବ ଗେଲ ମୋହେ ।
ବୁଝିଲାମ ମନେ ହେନ   ଉପହାସ ହୟ ଯେନ
ବସ୍ତ୍ରହୀନ ଅଲଙ୍କାର ଦେହେ ॥
ସାଧୁମୁଖେ କଥାମୃତ   ଶୁନିୟା ବିମଲ ଚିତ୍ତ
ନାହିଁ ଭେଲ ଅପରାଧ କାରଣ ।
ସତତ ଅସତ୍ ସଙ୍ଗ   ସକଲି ହଇଲ ଭଙ୍ଗ
କି କରିବ ଆଇଲେ ଶମନ ॥
ଶ୍ରୁତି ସ୍ମୃତି ସଦା ରବେ   ଶୁନିୟାଛି ଏଇ ସବେ
ହରିପଦ ଅଭୟ ଶରଣ ।
ଜନମ ଲଇୟା ସୁଖେ   କୃଷ୍ଣ ନା ବଲିନୁ ମୁଖେ
ନା କରିନୁ ସେ ରୂପ ଭାବନ ॥
ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଦୁହୁଁ ପାୟ   ତନୁ ମନ ରହୁ ତାୟ
ଆର ଦୂରେ ଯାଉକ ବାସନା ।
ନରୋତ୍ତମ ଦାସେ କୟ   ଆର ମୋର ନାହିଁ ଭୟ
ତନୁ ମନ ସଁପିନୁ ଆପନା ॥

ଟୀକା (୨୧)- (୧) ଯଜ୍ଞଦାନ - ଭକ୍ତି ସ୍ୱଭାବ ବଶତଃ ନିଜର ଦୀନତା ପ୍ରକାଶ କରି ପଦକର୍ତ୍ତା କହୁଛନ୍ତି - ଯଜ୍ଞଦାନ .... ଅଲଙ୍କାର ଦେହେ ।

ଭଗବଦ୍‌ଭକ୍ତି ବିହିନସ୍ୟ   ଜାତି ବିଦ୍ୟା ବୟ ସ୍ତପଃ ।
ଅପ୍ରାଣସ୍ୟେବ ଦେହସ୍ୟ   ମଣ୍ଡନଂ ଲୋକରଞ୍ଜନଂ ॥

ଏହି ଆର୍ଷବଚନ ଅବଲମ୍ବନରେ ଉପରୋକ୍ତ ପଦ ରଚିତ ହୋଇଛି ।

(୨) ଅପରାଧ ଥିଲେ ସାଧୁ ମୁଖରୁ ହରିକଥା ଶ୍ରବଣ କରି ମଧ ଚିତ୍ତ ଶୁଦ୍ଧି ହୁଏ ନାହିଁ । ତେଣୁ ସାଧୁ ମୁଖେ .... ଅପରାଧ କାରଣ କୁହାଗଲା ।

ଶ୍ରୁତିସ୍ମୃତି - ପାଠାନ୍ତର - ଶ୍ରୁତି ସ୍ମୃତି ସଦାକୟେ ଶୁନିୟାଛି ଏଇ ହୟ
ହରିପଦ ଅଭୟ ଶରଣ ।

ରବେ - ରବ କରେ ଧ୍ୱନି କରେ

(୩) ଜନମ ଲଇୟା-ପାଠାନ୍ତର-ଜନମ ଲଭିୟା ସୁଖେ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ବଲ ମୁଖେ,
ଚିତ୍ତେ କର ଓ ରୂପ ଭାବନା ।

ଅତିରିକ୍ତ ପଦ -

ହରି ବଲବ ଆର ମଦନମୋହନ ହେରିବ ଗୋ,
ଏଇରୂପେ ବ୍ରଜେର ପଥେ ଚଲିବ ଗୋ ।
ଯାବ ଗୋ ବ୍ରଜେନ୍ଦ୍ରପୁର ହବ ଗୋ ଗୋପିକାନୂପୁର
ତାଦେର ଚରଣେ ମଧୁର ମଧୁର ବାଜିବ ଗୋ ।
ବିପିନେ ବିନୋଦ ଖେଲା ସଙ୍ଗେତେ ରାଖାଲେର ମେଲା
(କୃଷ୍ଣ ବଲରାମ ସହ) ତାଁଦେର ଚରଣେର ଧୂଲା ମାଖିବ ଗୋ ।
ଅଞ୍ଜଲି ଅଞ୍ଜଲି କରି ରାଧାକୃଷ୍ଣେର ରୂପ ମାଧୁରୀ
ହେରବ ଦୁନୟନ ଭରି ନିକୁଞ୍ଜେର ଦ୍ୱାରେ ଦ୍ୱାରୀ ରହିବ ଗୋ ।
ତୋମରା ସବ ବ୍ରଜବାସୀ ପୁରାଓ ଆମାର ଅଭିଲାଷଇ
ଆର କବେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣେର ବାଁଶୀ ଶୁନିବ ଗୋ ॥
ଏଇ ଦେହ ଅନ୍ତିମ କାଲେ ରାଖବ ଶ୍ରୀ ଯମୁନାର ଜଲେ ।
ଜୟ ରାଧା ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ବଲେ ଭାସିବ ଗୋ ।
କହେ ନରୋତ୍ତମ ଦାସ ନା ପୂରିଲ ଅଭିଲାଷ
ଆର କବେ ବ୍ରଜବାସ କରିବ ଗୋ ।
(ଆମାର ବହୁଦିନେର ଆଶା ମନେ)

(୨୨)

ସାଧକଦେହୋଚିତ ଶ୍ରୀବୃନ୍ଦାବନବାସ ଲାଲସା

ହରି ହରି ! ଆର କି ଏମନ ଦଶା ହବ ।

ଏ ଭବ ସଂସାର ତ୍ୟଜି ପରମ ଆନନ୍ଦେ ମଜି

ଆର କବେ ବ୍ରଜଭୂମେ ଯାବ ॥

ସୁଖମୟ ବୃନ୍ଦାବନ କବେ ହବେ ଦରଶନ

ସେ ଧୂଳି ଲାଗିବେ କବେ ଗାୟ ।

ପ୍ରେମେ ଗଦଗଦ ହୈଞା ରାଧାକୃଷ୍ଣ ନାମ ଲୈଞା

କାନ୍ଦିୟା ବେଡାବ ଉଭରାୟ ॥

ନିଭୃତେ ନିକୁଞ୍ଜେ ଯାଞା ଅଷ୍ଟାଙ୍ଗେ ପ୍ରଣାମ ହଞା ।

ଡାକିବ ହା ରାଧାନାଥ ! ବଲି ।

କବେ ଯମୁନାର ତୀରେ ପରଶ କରିବ ନୀରେ

କବେ ପିବ କରପୁଟେ ତୁଲି ॥

ଆର କବେ ଏମନ ହବ ଶ୍ରୀରାସମଣ୍ଡଲେ ଯାବ

କବେ ଗଡାଗଡି ଦିବ ତାୟ ।

ବଂଶୀବଟ ଛାୟା ପାଞା ପରମ ଆନନ୍ଦ ହଞା

ପଡ଼ିୟା ରହିବ ତାର ଛାୟ ॥

କବେ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଗିରି ଦେଖିବ ନୟନ ଭରି

କବେ ହବେ ରାଧାକୁଣ୍ଡେ ବାସ ।

ଭ୍ରମିତେ ଭ୍ରମିତେ କବେ ଏ ଦେହ ପତନ ହବେ

କହେ ଦୀନ ନରୋତ୍ତମ ଦାସ ॥

ଟୀକା (୨୨) – ଉଭରାୟ – ଉଚ୍ଚସ୍ୱରରେ

(୨୩)

ସାଧକଦେହୋଚିତଶ୍ରୀବୃନ୍ଦାବନବାସଲାଲସା ।

ହରି ହରି ! ଆର କବେ ପାଲଟିବେ ଦଶା ।

ଏ ସବ କରିୟା ବାମେ ଯାବ ବୃନ୍ଦାବନ ଧାମେ

ଏଇ ମନେ କରିୟାଛି ଆଶା ।

ଧନ ଜନ ପୁତ୍ର ଦାରେ ଏ ସବ କରିୟା ଦୂରେ

ଏକାନ୍ତ ହଇୟା କବେ ଯାବ ।

ସବ ଦୁଃଖ ପରିହରି ବୃନ୍ଦାବନେ ବାସ କରି

ମାଧୁକରି ମାଗିୟା ଖାଇବ ॥

ଯମୁନାର ଜଲ ଯେନ ଅମୃତ ସମାନ ହେନ

କବେ ପିବ ଉଦର ପୂରିୟା ।

କବେ ରାଧାକୁଣ୍ଡ ଜଲେ ସ୍ନାନ କରି କୁତୂହଲେ

ଶ୍ୟାମକୁଣ୍ଡେ ରହିବ ପଡ଼ିୟା ॥

ଭ୍ରମିବ ଦ୍ୱାଦଶ ବନେ ରସକେଲି ଯେ ଯେ ସ୍ଥାନେ

ପ୍ରେମାବେଶେ ଗଡାଗଡ଼ି ଦିୟା ।

ସୁଧାଇବ ଜନେ ଜନେ ବ୍ରଜବାସୀଗଣ ସ୍ଥାନେ

ନିବେଦିବ ଚରଣ ଧରିୟା ॥

ଭୋଜନେର ସ୍ଥାନ କବେ ନୟନଗୋଚର ହବେ

ଆର ଯତ ଆଛେ ଉପବନ ।

ତାର ମଧ୍ୟେ ବୃନ୍ଦାବନ ନରୋତ୍ତମ ଦାସେର ମନ

ଆଶା କରେ ଯୁଗଲ ଚରଣ ॥

ଟୀକା (୨୩)- ୧ - ଦାରେ - ପତ୍ନୀକୁ

୨ - ଏକାନ୍ତ - ଐକାନ୍ତିକ ଭାବରେ ଭଗବତ୍ ଶରଣାଗତ ହେବା ।

୩ - ଭ୍ରମିବ ଦ୍ୱାଦଶ - (ପାଠାନ୍ତର)

ଭ୍ରମିବ ଦ୍ୱାଦଶବନେ କୃଷ୍ଣଲୀଳା ଯେ ଯେ ସ୍ଥାନେ

ପ୍ରେମେ ଗଡା ଗଡ଼ି ଦିବ ତାଁହା ।

ସୁଧାଇବ ଜନେ ଜନେ ବ୍ରଜ ବାସୀଗଣ ସ୍ଥାନେ

କହ ଆର ଲୀଳାସ୍ଥାନ କାଁହା ।

୪ - ଭୋଜନେର ସ୍ଥାନ - ପାଠାନ୍ତର - ଭଜନେର ସ୍ଥାନ ।

ଭୋଜନ ସ୍ଥାନ - କାମ୍ୟ ବନରେ ଏଇ ସ୍ଥାନ ବିରାଜିତ । ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ସଖାଗଣଙ୍କ ସହ ଏଠାରେ ଭୋଜନ କରିଥିଲେ । 'ଭୋଜନଥାଳୀ' ନାମରେ ଏହି ସ୍ଥାନଟି ପ୍ରସିଦ୍ଧ ।

(୨୪)

ସାଧକଦେହୋଚିତଶ୍ରୀବୃନ୍ଦାବନବାସ - ଲାଲସା

କରଙ୍ଗ କୌପୀନ ଲଞା ଛେଁଡା କାନ୍ଥା ଗାୟ ଦିୟା
ତେୟାଗିବ ସକଲ ବିଷୟ ।
କୃଷ୍ଣେ ଅନୁରାଗ ହବେ ବ୍ରଜେର ନିକୁଞ୍ଜେ କବେ
ଯାଇୟା କରିବ ନିଜାଲୟ ॥
ହରି ହରି ! କବେ ମୋରହଇବେ ସୁଦିନ ।
ଫଲମୂଲ ବୃନ୍ଦାବନେ ଖାଞା ଦିବା ଅବସାନେ
ଭ୍ରମିବ ହଇୟା ଉଦାସୀନ ।
ଶୀତଲ ଯମୁନା ଜଲେ ସ୍ନାନ କରି କୁତୁହଲେ
ପ୍ରେମାବେଶେ ଆନନ୍ଦିତ ହଞା ॥
ବାହୁର ଉପର ବାହୁ ତୁଲି ବୃନ୍ଦାବନେ କୁଲି କୁଲି
କୃଷ୍ଣ ବଲି ବେଡାବ କାନ୍ଦିୟା ॥
ଦେଖିବ ସଙ୍କେତ ସ୍ଥାନ ଜୁଡାବେ ତାପିତ ପ୍ରାଣ
ପ୍ରେମାବେଶେ ଗଡାଗଡ଼ି ଦିବ ।
କାହାଁ ରାଧା ! ପ୍ରାଣେଶ୍ୱରି ! କାହାଁ ଗିରିବର ଧାରି !
କାହାଁ ନାଥ ! ବଲିୟା ଡାକିବ ॥
ମାଧବୀକୁଞ୍ଜେରୋପରି ସୁଖେ ବସି ଶୁକଶାରୀ
ଗାଇବେକ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ରସ ।
ତରୁମୂଲେ ବସି ତାହା ଶୁନି ଜୁଡାଇବେ ହିୟା
କବେ ସୁଖେ ଗୋଙାବ ଦିବସ ॥
ଶ୍ରୀଗୋବିନ୍ଦ ଗୋପୀନାଥ ଶ୍ରୀମତୀ ରାଧିକା ସାଥ
ଦେଖିବ ରତନ ସିଂହାସନେ ।
ଦୀନ ନରୋତ୍ତମ ଦାସ କରୟେ ଦୁର୍ଲଭ ଆଶ
ଏମତି ହଇବେ କତ ଦିନେ ।

୧ - 'ବାହୁର ଉପର ବାହୁ ତୁଲି' - ବାହୁ ଉପରେ ବାହୁ ଛନ୍ଦି । ଦୋଃସ୍ୱସ୍ତିକ ଭଙ୍ଗୀ । ଏହା ଅତ୍ୟନ୍ତ ଦୈନ୍ୟବୋଧକ ଆଚରଣ ।
୨ - ସଂକେତ - ପ୍ରେମସରୋବର ଏବଂ ଶ୍ରୀନନ୍ଦଗ୍ରାମ ମଧ୍ୟବର୍ତ୍ତୀ ସ୍ଥାନ ସଂକେତ ନାମରେ ପ୍ରସିଦ୍ଧ । - ଶୁନି ଜୁଡାଇବେ ହିୟା - ପାଠାନ୍ତର - ଶୁନି ପାସରିବ ଦେହା ।
(୨) ଗୋଙାବ୍ - ଅତିବାହିତ (୩) ଶ୍ରୀମତୀ ରାଧିକା ସାଥ (ପାଠାନ୍ତର) - ମଦନମୋହନ ସାଥ ।

(୨୫)

ସାଧକଦେହୋଚିତଶ୍ରୀବୃନ୍ଦାବନବାସ ଲାଲସା

ହରି ହରି ! କବେ ହବ ବୃନ୍ଦାବନ ବାସୀ ।
ନିରଖିବ ନୟନେ ଯୁଗଲ ରୂପରାଶି ॥
ତ୍ୟଜିୟା ଶୟନ ସୁଖ ବିଚିତ୍ର ପାଲଙ୍କ ।
କବେ ବ୍ରଜେର ଧୂଲାୟ ଧୂସର ହବେ ଅଙ୍ଗ ॥
ଷଡରସ ଭୋଜନ ଦୂରେ ପରିହରି ।
କବେ ବ୍ରଜେ ମାଗିୟା ଖାଇବ ମାଧୁକରୀ ॥
ପରିକ୍ରମା କରିୟା ବେଡାବ ବନେ ବନେ ।
ବିଶ୍ରାମ କରିବ ଯାଇ ଯମୁନା ପୁଲିନେ ॥
ତାପ ଦୂର କରିବ ଶୀତଲ ବଂଶୀବଟେ ।
କବେ କୁଞ୍ଜେ ବୈଠବ ହାମ ବୈଷ୍ଣବ ନିକଟେ ॥
ନରୋତ୍ତମ ଦାସ କହେ କରି ପରିହାର ।
କବେ ବା ଏମନ ଦଶା ହଇବେ ଆମାର ॥

(୨୬)

ସବିଲାପ ଶ୍ରୀବୃନ୍ଦାବନ ବାସ ଲାଲସା

ଆର କି ଏମନ ଦଶା ହବ ।
ସବ ଛାଡ଼ି ବୃନ୍ଦାବନେ ଯାବ ॥
ଆର କବେ ଶ୍ରୀରାସମଣ୍ଡଲେ ।
ଗଡାଗଡ଼ି ଦିବ କୁତୂହଲେ ॥
ଆର କବେ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଗିରି ।
ଦେଖିବ ନୟନଯୁଗ ଭରି ॥
ଶ୍ୟାମକୁଣ୍ଡେ ରାଧାକୁଣ୍ଡେ ସ୍ନାନ ।

ଟୀକା (୨୫-୨୬)– ୧ - ପରିହାର - ଅନୌଚିତ ମାର୍ଜ୍ଜନା ।
୨ - ଦଶା - ଅବସ୍ଥା ।

କରି କବେ ଜୁଡ଼ାବ ପରାଣ ॥
ଆର କବେ ଯମୁନାର ଜଲେ ।
ମଜ୍ଜନେ ହଇବ ନିରମଲେ ।
ସାଧୁ ସଙ୍ଗେ ବୃନ୍ଦାବନେ ବାସ ।
ନରୋତ୍ତମ ଦାସ କରେ ଆଶ ॥

(୨୭)

ଶ୍ରୀରୂପରତିମଞ୍ଜର୍ଯ୍ୟୋଃ ବିଜ୍ଞପ୍ତିଃ।

ରାଧାକୃଷ୍ଣ ସେବଁ ମୁଞି ଜୀବନେ ମରଣେ ।
ତାଁର ସ୍ଥାନ ତାଁର ଲୀଲା ଦେଖୋଁ ରାତ୍ରିଦିନେ ॥
ଯେ ସ୍ଥାନେ ଲୀଲା କରେ ଯୁଗଲ କିଶୋର ।
ସଖୀର ସଙ୍ଗିନୀ ହଞା ତାଁହେ ହଙ ଭୋର ॥
ଶ୍ରୀରୂପମଞ୍ଜରୀ ପଦ ସେବୋଁ ନିରବଧି ।
ତାର ପାଦପଦ୍ମ ମୋର ମନ୍ତ୍ର ମହୌଷଧି ॥
ଶ୍ରୀରତି ମଞ୍ଜରୀ ଦେବୀ ! ମୋରେ କର ଦୟା ।
ଅନୁକ୍ଷଣେ ଦେହ ତୁୟା ପାଦପଦ୍ମ ଛାୟା ॥
ଶ୍ରୀ ରସମଞ୍ଜରୀ ଦେବି ! କର ଅବଧାନ ।
ଅନୁକ୍ଷଣ ଦେହ ତୁୟା ପାଦପଦ୍ମ ଧ୍ୟାନ ।
ବୃନ୍ଦାବନେ ନିତ୍ୟ ନିତ୍ୟ ଯୁଗଲ ବିଲାସ ।
ପ୍ରାର୍ଥନା କରୟେ ସଦା ନରୋତ୍ତମ ଦାସ ॥

ଟୀକା (୨୭)-୧ - ସେବ - (ପାଠାନ୍ତର) - ଭଜା 'ସେବ' - ସେବନ କରିବ ।
୨ - ଦେଖୋଁ - 'ଦେଖିବ ।
୩ - ହଙ - ହେବା ।
୪ - ଶ୍ରୀ ରୂପ ମଞ୍ଜରୀ ଶ୍ରୀଗୌର ଲୀଳାରେ ଶ୍ରୀରୂପ ଗୋସ୍ୱାମୀ ।
୫ - ଶ୍ରୀ ରତିମଞ୍ଜରୀ - ଶ୍ରୀ ଗୌର ଲୀଳାରେ ଶ୍ରୀ ରଘୁନାଥ ଦାସ ଗୋସ୍ୱାମୀ ।
୬ - ଶ୍ରୀ ରସମଞ୍ଜରୀ - ଶ୍ରୀ ଗୌରଲୀଳାରେ ଶ୍ରୀ ରଘୁନାଥ ଭଟ ଗୋସ୍ୱାମୀ ।

(୨୮)

ସଖୀବୃନ୍ଦେ ବିଜ୍ଞପ୍ତିଃ

ରାଧାକୃଷ୍ଣ ପ୍ରାଣ ମୋର ଯୁଗଲ କିଶୋର ।
ଜୀବନେ ମରଣେ ଗତି ଆର ନାହିଁ ମୋର ॥
କାଲିନ୍ଦୀର କୂଲେ କେଲିକଦମ୍ବେର ବନ ।
ରତନ ବେଦୀର ଉପର ବସାବ ଦୁଜନ ॥
ଶ୍ୟାମଗୋରୀ ଅଙ୍ଗେ ଦିବ (ଚୁୟା) ଚନ୍ଦନେର ଗନ୍ଧ ।
ଚାମର ଢୁଲାବ କବେ ହେରିବ ମୁଖଚନ୍ଦ୍ର ॥
ଗାଁଥିୟା ମାଲତୀର ମାଲା ଦିବ ଦୌହାର ଗଲେ ।
ଅଧରେ ତୁଲିୟା ଦିବ କର୍ପୁର ତାମ୍ବୁଲେ ॥
ଲଲୀତା ବିଶାଖା ଆଦି ଯତ ସଖୀବୃନ୍ଦ ।
ଆଜ୍ଞାୟ କରିବ ସେବା ଚରଣାରବିନ୍ଦ ॥
ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଚୈତନ୍ୟ ପ୍ରଭୁର ଦାସେର ଅନୁଦାସ ।
ସେବା ଅଭିଲାଷ କରେ ନରୋତ୍ତମ ଦାସ ॥

(୨୯)

ସ୍ୱାଭୀଷ୍ଟ ଲାଲସା

ହରି, ହରି ! କବେ ମୋର ହଇବେ ସୁଦିନେ ।
କେଲିକୌତୁକ ରଙ୍ଗେ କରିବ ସେବନେ ॥
ଲଲିତା ବିଶାଖା ସନେ ଯତେକ ସଖୀର ଗଣେ ।
ମଣ୍ଡଲୀ କରିବ ଦୌଁହ ମେଲି ।
ରାଇ କାନୁ କରେ ଧରି ନୃତ୍ୟ କରେ ଫିରି ଫିରି
ନିରଖି ଗୋଙାବ କୁତୂହଲୀ ॥
ଅଲସ ବିଶ୍ରାମ ଘରେ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଗିରିବରେ
ରାଇକାନୁ କରିବେ ଶୟନେ ।
ନରୋତ୍ତମ ଦାସେ କୟ ଏଇ ଯେନ ମୋର ହୟ
ଅନୁକ୍ଷଣ ଚରଣ ସେବନେ ॥

ଟୀକା (୨୯)- ୧ - ଅଳସ ବିଶ୍ରାମ ଘରେ - ରାସନୃତ୍ୟ ସମୟରେ ଶ୍ରାନ୍ତ କ୍ଲାନ୍ତ ହେବା ପରେ ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଗିରିବର ସ୍ଥିତ ଏକ କୁଞ୍ଜରେ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଶୟନ କରି ଶ୍ରାନ୍ତି ଅପନୋଦନ କରନ୍ତି । ଏହାହିଁ ଅଳସ ବିଶ୍ରାମ ଘର ।

(୩୦)
ସ୍ୱାଭୀଷ୍ଟ ଲାଲସା

ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଗିରିବର   କେବଳ ନିର୍ଜ୍ଜନ ସ୍ଥଳ
ରାଇ କାନୁ କରିବେ ଶୟନେ ।
ଲଳିତା ବିଶାଖା ସଙ୍ଗେ   ସେବନ କରିବ ରଙ୍ଗେ
ସୁଖମୟ ରାତୁଲ ଚରଣେ ॥
କନକ ସଂପୁଟ କରି   କର୍ପୂର ତାମ୍ବୁଲ ଭରି
ଯୋଗାଇବ ବଦନକମଲେ ॥
ମଣିମୟ କିଙ୍କିଣୀ   ରତନ ନୂପୁର ଆନି
ପରାଇବ ଚରଣ ଯୁଗଲେ ॥
କନକ କଟୋରାପୂରି   ସୁଗନ୍ଧି ଚନ୍ଦନ ବୁରି
ଦୋଁହାକାର ଶ୍ରୀଅଙ୍ଗେ ଢାଳିବ ।
ଗୁରୁରୂପା ସଖୀ ବାମେ   ତ୍ରିଭଙ୍ଗ ଭଙ୍ଗିମ ଠାମେ
ଚାମରେର ବାତାସ କରିବ ॥
ଦୋଁହାର କମଲ ଆଁଖି   ପୁଲକ ହଇୟା ଦେଖି
ଦୁହୁଁ ପଦ ପରଶିବ କରେ ।
ଚୈତନ୍ୟଦାସେର ଦାସ   ମନେ ମାତ୍ର ଅଭିଳାଷ
ନରୋତ୍ତମ ଦାସେ ସଦା ସ୍ଫୁରେ ॥

ଟୀକା (୩୦)- ୧ - କନକ କଟୋରା - (ପାଠାନ୍ତର) -
ସୁଗନ୍ଧ ଚନ୍ଦନ ଗୁଁଡି   କନକ କଟୋରା ପୁରି
କବେ ଦିବ ଦୁଜନାର ଗାୟ ।
ମଲ୍ଲିକା ମାଲତୀ ଯୁଥି   ନାନା ଫୁଲେ ମାଲା ଗାଁଥି
କବେ ଦିବ ଦୋଁହାର ଗଲାୟ
୨ - ବୁରି - ବୁଡାଇ ଅର୍ଥାତ୍ - ଯେଉଁ ପାତ୍ରରେ ଚନ୍ଦନ ପଙ୍କ (ଘର୍ଷିତ ଚନ୍ଦନ) ରଖାଯାଇଛି ସେଥିରୁ କଟୋରା ବୁଡାଇ ଚନ୍ଦନ ଆଣିବା ।
କନକ କଟୋରା ପୁରି - (ପାଠାନ୍ତର)
ସୁବର୍ଣ୍ଣେର ଝାରି କରି   ରାଧାକୁଣ୍ଡେ ଜଲପୂରି
ଦୋଁହାକାର ଅଗ୍ରେତେ ରାଖିବ ।
ଗୁରୁରୂପା ସଖୀ ବାମେ   ତ୍ରିଭଙ୍ଗ ଭଙ୍ଗିମ ଠାମେ
ଚାମରେର ବାତାସ କରିବ ।

(୩୧)

ସ୍ୱାଭୀଷ୍ଟ ଲାଲସା

ହରି ହରି ! ଆର କି ଏମନ ଦଶା ହବ ।

କବେ ବୃଷଭାନୁ ପୁରେ ଆହୀରୀ ଗୋପେର ଘରେ
ତନୟା ହଇୟା ଜନମିବ ।
ଯାବଟେ ଆମାର କବେ ଏ ପାଣି ଗ୍ରହଣ ହବେ
ବସତି କରିବ କବେ ତାୟ ।
ସଖୀର ପରମ ଶ୍ରେଷ୍ଠ ଯେ ତାହାର ହୟ ପ୍ରେଷ୍ଠ
ସେବନ କରିବ ତାର ପାୟ ।।
ତେଁହ କୃପାବାନ ହୈଞା ରାତୁଲ ଚରଣେ ଲଞା
ଆମାରେ କରିବେ ସମର୍ପଣ ।
ସଫଲ ହଇବେ ଦଶା ପୂରିବେ ମନେର ଆଶା
ସେବି ଦୁହାଁର ଯୁଗଲ ଚରଣ ।।
ବୃନ୍ଦାବନେ ଦୁଇଜନ ଚତୁର୍ଦ୍ଦିକେ ସଖୀଗଣ
ସେବନ କରିବ ଅବଶେଷେ ।
ସଖୀଗଣ ଚାରିଭିତେ ନାନା ଯନ୍ତ୍ର ଲୈଞା ହାତେ
ଦେଖିବ ମନେର ଅଭିଲାଷେ ।।
ଦୁହୁ ଚାଁନ୍ଦମୁଖ ଦେଖି ଜୁଡାବେ ତାପିତ ଆଁଖି
ନୟନେ ବହିବେ ଅଶ୍ରୁଧାର ।
ବୃନ୍ଦାର ନିର୍ଦ୍ଦେଶ ପାବ ଦୋଁହାର ନିକଟେ ଯାବ
ହେନ ଦିନ ହଇବେ ଆମାର ।।
ଶ୍ରୀରୂପମଞ୍ଜରୀ ସଖୀ ମୋରେ ଅନାଥିନୀ ଦେଖି
ରାଖିବେ ରାତୁଲ ଦୁଟି ପାୟ ।
ନରୋତ୍ତମ ଦାସ ଭନେ ପ୍ରିୟ ନର୍ମ ସଖୀଗଣେ
କବେ ଦାସୀ କରିବେ ଆମାୟ ।।

ଟୀକା - ୧ - ସଖୀର ପରମ ଶ୍ରେଷ୍ଠ - ଲଳିତା ସଖୀଙ୍କର ପ୍ରେଷ୍ଠ (ପରମ ପ୍ରିୟ) ଶ୍ରୀ ରୂପ ମଞ୍ଜରୀ ।

(୩୨)

ହରି ହରି ! ଆର କି ଏମନ ଦଶା ହବ ।

ଛାଡ଼ିୟା ପୁରୁଷ ଦେହ   କବେ ବା ପ୍ରକୃତି ହବ
ଦୁଁହୁ ଅଙ୍ଗେ ଚନ୍ଦନ ପରାବ ।
ଟାନିୟା ବାଁଧିବ ଚୁଡା   ନବ ଗୁଞ୍ଜାହାରେ ବେଡା
ନାନା ଫୁଲେ ଗାଁଥି ଦିବ ହାର ।
ପୀତବସନ ଅଙ୍ଗେ   ପରାଇବ ସଖୀ ସଙ୍ଗେ
ବଦନେ ତାମ୍ବୁଲ ଦିବ ଆର ॥
ଦୁହୁଁ ରୂପ ମନୋହାରୀ   ହେରିବ ନୟନ ଭରି
ନୀଲାମ୍ବରେ ରାଇ ସାଜାଇୟା ।
ନବରତ୍ନ ଜରି ଆନି   ବାନ୍ଧିବ ବିଚିତ୍ର ବେଣୀ
ତାହେ ଫୁଲ ମାଲତୀ ଗାଁଥିୟା ॥
ସେ ନା ରୂପ ମାଧୁରୀ   ଦେଖିବ ନୟନ ଭରି
ଏଇ କରି ମନେ ଅଭିଳାଷ ।
ଜୟ ରୂପ ସନାତନ   ଦେହ ମୋରେ ଏଇ ଧନ
ନିବେଦୟେ ନରୋତ୍ତମ ଦାସ ॥

ଟୀକା- ୧ - ଜୟ ରୂପ ସନାତନ - ଶ୍ରୀରୂପ ଗୋସ୍ୱାମୀ ଓ ଶ୍ରୀ ସନାତନ ଗୋସ୍ୱାମୀଙ୍କ ଆନୁଗତ୍ୟରେ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣ ଚୈତନ୍ୟ ସମ୍ମତ ବିମଳ ପଥରେ ଭଜନ ପରାୟଣ ହେଲେ ସେମାନଙ୍କ କୃପାରୁ ଏହି ପଦୋକ୍ତ ସେବା ସମ୍ପତ୍ତି ଲାଭ ହୁଏ । ତେଣୁ ଶ୍ରୀ ରୂପ ସନାତନଙ୍କ ନିକଟରେ ପଦକର୍ତ୍ତା ପ୍ରାର୍ଥନା କଲେ - ''ଜୟ ରୂପ ସନାତନ'' ଇତ୍ୟାଦି ।

(୩୩)

ସିଦ୍ଧଦେହେନ ଶ୍ରୀବୃନ୍ଦାବନେଶ୍ୱର୍ଯ୍ୟାଂ ସାକ୍ଷାଦ୍ୱିଜ୍ଞପ୍ତିଃ ।

ପ୍ରାଣେଶ୍ୱରି ! ଏଇବାର କରୁଣା କର ମୋରେ ।

ଦଶନେତେ ତୃଣ ଧରି ଅଞ୍ଜଳି ମସ୍ତକେ କରି
ଏଇଜନ ନିବେଦନ କରେ ।

ପ୍ରିୟ ସହଚରୀ ସଙ୍ଗେ ସେବନ କରିବ ରଙ୍ଗେ
ଅଙ୍ଗେ ବେଶ କରିବେକ ସାଧେ ।

ରାଖ ଏଇ ସେବା କାଜେ ନିଜ ପଦ ପଙ୍କଜେ
ପ୍ରିୟ ସହଚରୀଗଣ ମାଝେ ।

ସୁଗନ୍ଧି ଚନ୍ଦନ ମଣିମୟ ଆଭରଣ
କୌଷିକ ବସନ ନାନା ରଙ୍ଗେ ।

ଏଇ ସବ ସେବା ଯାଁର ଦାସୀ ଯେନ ହଙ୍ ତାଁର
ଅନୁକ୍ଷଣ ଥାକି ତାଁର ସଙ୍ଗେ ॥

ଜଲ ସୁବାସିତ କରି ରତନ ଭୃଙ୍ଗାରେ ଭରି
କର୍ପୂରବାସିତ ଗୁୟା ପାନ ।

ଏସବ ସାଜାଇୟା ଡାଲା ଲବଙ୍ଗ ମାଲତୀ ମାଲା
ଭକ୍ଷ୍ୟଦ୍ରବ୍ୟ ନାନା ଅନୁପମ ॥

ସଖୀର ଇଙ୍ଗିତ ହବେ ଏ ସବ ଆନିୟା କବେ
ଯୋଗାଇବ ଲଲିତାର କାଛେ ।

ନରୋତ୍ତମ ଦାସ କୟ ଏଇ ଯେନ ମୋର ହୟ
ଦାଁଡାଇୟା ରହୁ ସଖୀର ପାଛେ ॥

ଟୀକା - ୧ - ଏଇ ସବ ସେବା ଯାଇ - ଶ୍ରୀ ରୂପମଞ୍ଜରୀ ଏହି ସମସ୍ତ ସେବାର ଅଧିକାରିଣୀ । ତାଙ୍କର ଦାସୀ ହେବାପାଇଁ ଏଠାରେ ପଦକର୍ତ୍ତା କାମନା କରୁଛନ୍ତି ।

୨ - ସଖୀର - ଶ୍ରୀଗୁରୁରୂପା ସଖୀ

(୩୪)

ପୁନସ୍ତଥୈବ ବିଜ୍ଞପ୍ତିଃ

ଅରୁଣ କମଲ ଦଳେ ଶେଜ ବିଛାଇବ
ବସାଇବ କିଶୋର କିଶୋରୀ ।
ଅଲକା ଆବୃତ ମୁଖ ପଙ୍କଜ ମନୋହର
ମରକତ ଶ୍ୟାମ ହେମଗୋରୀ ।
ପ୍ରାଣେଶ୍ୱରି ! କବେ ମୋରେ ହବେ କୃପାଦିଠି ।
ଆଜ୍ଞାୟ ଆନିୟା କବେ ବିବିଧ ଫୁଲ ବର
ଶୁନବ ବଚନ ଦୁହୁଁ ମିଠି ॥
ମୃଗମଦ ତିଲକ ସିନ୍ଦୂର ବନାୟବ
ଲେପବ ଚନ୍ଦନ ଗନ୍ଧେ ।
ଗାଁଥି ମାଲତୀ ଫୁଲ ହାର ପହିରାଓବ
ଧାଓଁ ୟାବ ମଧୁକର ବୃନ୍ଦେ ॥
ଲଲିତା କବେ ମୋରେ ବୀଜନ ଦେଓୟବ
ବୀଜବ ମାରୁତ ମନ୍ଦେ ।
ଶ୍ରମଜଲ ସକଲ ମିଟିବ ଦୁହୁଁ କଲେବର
ହେରବ ପରମ ଆନନ୍ଦେ ॥
ନରୋତ୍ତମ ଦାସ ଆଶ ପଦପଙ୍କଜ
ସେବନ ମାଧୁରୀ ପାନେ ।
ହୋଓୟବ ହେନ ଦିନ ନା ଦେଖିବେ କୋନ ଚିହ୍ନ
ଦୁହୁଁ ଜନ ହେରବ ନୟାନେ ॥

(୩୫)

ସ୍ୱାଭୀଷ୍ଟ ଲାଲସା

କୁସୁମିତ ବୃନ୍ଦାବନେ ନାଚତ ଶିଖୀଗଣେ
ପିକକୁଲ ଭ୍ରମର ଝଙ୍କାରେ ।
ପ୍ରିୟ ସହଚରୀ ସଙ୍ଗେ ଗାଇୟା ଯାଇବେ ରଙ୍ଗେ
ମନୋହର ନିକୁଞ୍ଜ କୁଟୀରେ ॥
ହରି ହରି ! ମନୋରଥ ଫଲିବେ ଆମାରେ ।

ଦୁହୁଁକ ମନ୍ଥର ଗତି		କୌତୁକେ ହେରବ ଅତି
ଅଙ୍ଗ ଭରି ପୁଲକ ଅନ୍ତରେ ॥
ଚୌଦିକେ ସଖୀର ମାଝେ		ରାଧିକାର ଇଙ୍ଗିତେ
ଚିରୁଣୀ ଲଇୟା କରେ କରି ।
କୁଟିଳ କୁନ୍ତଳ ସବ		ବିଥାରିୟା ଆଁଚରବ
ବନାଇବ ବିଚିତ୍ର କବରୀ ॥
ମୃଗ ମଦ ମଲୟଜ		ସବ ଅଙ୍ଗେ ଲେପବ
ପରାଇବ ମନୋହର ହାର ।
ଚନ୍ଦନ କୁଙ୍କୁମେ		ତିଲକ ବସାଇବ
ହେରବ ମୁଖ ସୁଧାକର ॥
ନୀଲ ପଟାମ୍ବର		ଯତନେ ପରାଇବ
ପାୟେ ଦିବ ରତନ ମଞ୍ଜୀରେ ।
ଭୃଙ୍ଗାରେର ଜଲେ ରାଙ୍ଗା		ଚରଣ ଧୋୟାଇବ
ମୁଛବ ଆପନ ଚିକୁରେ ॥
କୁସୁମ କମଲଦଲେ		ଶେଜ ବିଛାଇବ
ଶୟନ କରାବ ଦୋଁହାକାରେ ।
ଧବଲ ଚାମର ଆନି		ମୃଦୁ ମୃଦୁ ବୀଜବ
ଛରମିତ ଦୁଁହୁକ ଶରୀରେ ॥
କନକ ସମ୍ପୁଟ କରି		କର୍ପୁର ତାମ୍ବୁଲ ଭରି
ଯୋଗାଇବ ଦୋଁହାର ବଦନେ ।
ଅଧର ସୁଧାରସେ		ତାମ୍ବୁଲ ସୁବାସେ
ଭୋଖବ ଅଧିକ ଯତନେ ॥
ଶ୍ରୀ ଗୁରୁ କରୁଣାସିନ୍ଧୁ		ଲୋକନାଥ ଦୀନବନ୍ଧୁ
ମୁଇଁ ଦୀନେ କର ଅବଧାନ ।
ରାଧାକୃଷ୍ଣ ବୃନ୍ଦାବନ		ପ୍ରିୟ ନର୍ମ ସଖୀଗଣ
ନରୋତ୍ତମ ମାଗେ ଏଇ ଦାନ ॥

ଟୀକା - ୧ - ବିଥାରିୟା - ବିସ୍ତାର କରି ।
ତାମ୍ବୁଲ ସୁବାସେ - ସୁବାସିତ ତାମ୍ବୁଲରେ

(୩୬)

ପୁନଃ ସ୍ୱାଭୀଷ୍ଟ ଲାଳସା

ହରି ହରି କବେ ମୋର ହଇବେ ସୁଦିନ ।
ଗୋବର୍ଦ୍ଧନ ଗିରିବରେ ପରମ ନିଭୃତ ଘରେ
ରାଇ କାନୁ କରାବ ଶୟନ ॥
ଭୃଙ୍ଗାରେର ଜଲେ ରାଙ୍ଗା ଚରଣ ଧୋୟାଇବ
ମୁଛବ ଆପନ ଚିକୁରେ ।
କନକ ସମ୍ପୁଟ କରି କର୍ପୁର ତାମ୍ବୁଲ ପୂରି
ଯୋଗାଇବ ଦୁହୁଁକ ଅଧରେ ॥
ପ୍ରିୟ ସଖୀଗଣ ସଙ୍ଗେ ସେବନ କରିବ ରଙ୍ଗେ
ଚରଣ ସେବିବ ନିଜ କରେ ।
ଦୁହୁଁକ କମଲ ଦିଠି କୌତୁକେ ହେରବ
ଦୁହୁଁ ଅଙ୍ଗ ପୁଲକ ଅନ୍ତରେ ॥
ମଲ୍ଲିକା ମାଲତୀ ଯୁଥି ନାନା ଫୁଲେ ମାଲା ଗାଁଥି
କବେ ଦିବ ଦୋଁହାର ଗଲାୟ ।
ସୋନାର କଟୋରା କରି କର୍ପୁର ଚନ୍ଦନ ଭରି
କବେ ଦିବ ଦୋଁହାକାର ଗାୟ ॥
ଆର କବେ ଏମନ ହବ ଦୁହୁଁ ମୁଖ ନିରଖିବ
ଲୀଲାରସ ନିକୁଞ୍ଜଶୟନେ ।
ଶ୍ରୀକୁନ୍ଦଲତାର ସଙ୍ଗେ କେଲି କୌତୁକ ରଙ୍ଗେ
ନରୋତ୍ତମ କରିବେ ଶ୍ରବଣେ

(୩୭)

ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣେ ବିଜ୍ଞପ୍ତିଃ ।

ପ୍ରଭୁ ହେ ! ଏଇବାର କରହ କରୁଣା ।
ଯୁଗଲ ଚରଣ ଦେଖି ସଫଲ କରିବ ଆଁଖି
ଏଇ ମୋର ମନେର କାମନା ॥

ନିଜପଦ ସେବା ଦିବା   ନାହିଁ ମୋରେ ଉପେଖିବା

ଦୁହୁଁ ପଁହୁ କରୁଣାସାଗର ।

ଦୁହୁଁ ବିନୁ ନାହି ଜାନୋ   ଏଇ ବଡ ଭାଗ୍ୟେ ମାନୋ

ମୁଇଁ ବଡ ପତିତ ପାମର ॥

ଲଲିତା ଆଦେଶ ପାଞା   ଚରଣ ସେବିବ ଯାଞା

ପ୍ରିୟ ସଖୀ ସଙ୍ଗେ ହୟ ମନେ ।

ଦୁହୁଁ ଦାତାଶିରୋମଣି   ଅତି ଦୀନ ମୋରେ ଜାନି

ନିକଟେ ଚରଣ ଦିବେ ଦାନେ ॥

ପାବ ରାଧାକୃଷ୍ଣ ପା   ଘୁଚିବେ ମନେର ଘା

ଦୂରେ ଯାବେ ଏ ସବ ବିକଲ ।

ନରୋତ୍ତମ ଦାସେ କୟ   ଏଇ ବାଞ୍ଛା ସିଦ୍ଧି ହୟ

ଦେହ ପ୍ରାଣ ସକଲ ସଫଲ ॥

(୩୮)

ଅଥ ଆକ୍ଷେପଃ

ହରି ହରି ! କି ମୋର କରମ ଅନୁରତ ।

ବିଷୟେ କୁଟିଲମତି   ସତ୍‌ସଙ୍ଗେ ନା ହୈଲ ରତି

କିସେ ଆର ତରିବାର ପଥ ॥

ସ୍ୱରୂପ ସନାତନ ରୂପ   ରଘୁନାଥ ଭଟଯୁଗ

ଲୋକନାଥ ସିଦ୍ଧାନ୍ତ ସାଗର ।

ଶୁନିତାମ ସେ ସବ କଥା   ଘୁଚିତ ମନେର ବ୍ୟଥା

ତବେ ଭାଲ ହଇତ ଅନ୍ତର ॥

ଟୀକା - ୧ - ବିକଲ - ବିକଲତା - ଦୁଃଖ

ଯଖନ ଗୌର ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ଅଦ୍ୱୈତାଦି ଭକ୍ତବୃନ୍ଦ
ନଦୀୟା ନଗରେ ଅବତାର ।
ତଖନ ନା ହୈଲ ଜନ୍ମ ଏବେ ଦେହେ କିବା କର୍ମ
ମିଛା ମାତ୍ର ବହିଫିରି ଭାର ॥
ହରିଦାସ ଆଦି ବୁଲେ ମହୋତ୍ସବ ଆଦି କରେ
ନା ହେରିନୁ ସେ ସୁଖ ବିଲାସ ।
କି ମୋର ଦୁଃଖେର କଥା ଜନମ ଗୋଙ୍ାନୁ ବୃଥା
ଧିକ ଧିକ ନରୋତ୍ତମ ଦାସ ॥

(୩୯)

ଲାଲସା

ଶ୍ରୀରୂପ ମଞ୍ଜରୀ ପଦ ସେଇ ମୋର ସମ୍ପଦ
ସେଇ ମୋର ଭଜନ ପୂଜନ ।
ସେଇ ମୋର ପ୍ରାଣଧନ ସେଇ ମୋର ଆଭରଣ
ସେଇ ମୋର ଜୀବନେର ଜୀବନ ॥
ସେଇ ମୋର ରସନିଧି ସେଇ ମୋର ବାଞ୍ଛାସିଦ୍ଧି
ସେଇ ମୋର ବେଦେର ଧରମ ।
ସେଇ ବ୍ରତ ସେଇ ତପ ସେଇ ମୋର ମନ୍ତ୍ର ଜପ
ସେଇ ମୋର ଧରମ କରମ ॥

ଟୀକା - ୧ - ଅନୁରତ - ଅନୁରାଗବିଶିଷ୍ଟ ଅର୍ଥାତ୍ - ଫଳଭୋଗ କରାଇବା ପାଇଁ ବଦ୍ଧ ପରିକର ।

୨ - ହରିଦାସ ଆଦି -(ପାଠାନ୍ତର)-
ହରିଦାସ ଆଦି ମେଲି ମହୋତ୍ସବ ଆଦି କେଲି
ନା କରିନୁ ସେ ସୁଖ ବିଲାସ ।

୩ - ବୁଲେ - ଭ୍ରମଣ କରି ।

ଅନୁକୂଳ ହବେ ବିଧି ସେ ପଦେ ହଇବେ ସିଦ୍ଧି
ନିରଖିବ ଏ ଦୁଇ ନୟାନେ ।
ସେ ରୂପମାଧୁରୀରାଶି ପ୍ରାଣକୁବଲୟ ଶଶୀ
ପ୍ରଫୁଲ୍ଲିତ ହବେ ନିଶିଦିନେ ।
ତୁୟା ଅଦର୍ଶନେ ଅହି ଗରଲେ ଜ୍ୱାରଲ ଦେହି
ଚିରଦିନ ତାପିତ ଜୀବନ ।
ହାହା ପ୍ରଭୁ ! କର ଦୟା ଦେହ ମୋରେ ପଦଛାୟା
ନରୋତ୍ତମ ଲଇଲ ଶରଣ ॥

(୪୦)

ଶୁନିୟାଛି ସାଧୁ ମୁଖେ ବଲେ ସର୍ବଜନ ।
ଶ୍ରୀରୂପ କୃପାୟ ମିଲେ ଯୁଗଲ ଚରଣ ॥
ହାହା ପ୍ରଭୁ ! ସନାତନ ଗୌର ପରିବାର ।
ସବେ ମିଲି ବାଞ୍ଛା ପୂର୍ଣ୍ଣ କରହ ଆମାର ॥
ଶ୍ରୀରୂପେର କୃପା ଯେନ ଆମା ପ୍ରତି ହୟ ।
ସେ ପଦ ଆଶ୍ରୟ ଯାର ସେଇ ମହାଶୟ ॥
ପ୍ରଭୁ ଲୋକନାଥ କବେ ସଙ୍ଗେ ଲଞା ଯାବେ ।
ଶ୍ରୀରୂପେର ପାଦପଦ୍ମେ ମୋରେ ସମର୍ପିବେ ॥

ଟୀକା (୩୯)- ୧ - ସେଇ ମୋର ରସନିଧି - (ପାଠାନ୍ତର)
ସେଇ ମୋର ବାଞ୍ଛାସିଦ୍ଧି ସେଇ ମୋର ଭକ୍ତି ବୁଦ୍ଧି
ସେଇ ମୋର ବେଦେର ଧରମ
୨ - ଅନୁକୂଳେ ହବେ ବିଧି - (ପାଠାନ୍ତର) -
ଅନୁକୂଳ ହବେ ବିଧି ସେ ପଦ ସମ୍ପଦନିଧି
ନିରଖିବ ଏଇ ଦୁଇ ନୟନେ ॥
୩ - ପ୍ରାଣ କୁବଲୟ ଶଶୀ - (ପାଠାନ୍ତର) ଯେନ କୁବଲୟ ଶଶୀ ।

ହେନ କି ହଇବେ ମୋର ନର୍ମ ସଖୀଗଣେ ।
ଅନୁଗତ ନରୋତ୍ତମେ କରିବେ ଶାସନେ ॥

(୪୧)

ଏଇ ନବ ଦାସୀ ବଲି ଶ୍ରୀରୂପ ଚାହିଁବେ ।
ହେନ ଶୁଭକ୍ଷଣ ମୋର କତଦିନେ ହବେ ॥
ଶୀଘ୍ର ଆଜ୍ଞା କରିବେନ ଦାସୀ ହେଥା ଆୟ ।
ସେବାର ସୁସଜ୍ଜା କାର୍ଯ୍ୟ କରହ ତ୍ୱରାୟ ॥
ଆନନ୍ଦିତ ହଞା ହିୟା ତାଁର ଆଜ୍ଞାବଲେ ।
ପବିତ୍ର ମନେତେ କାର୍ଯ୍ୟ କରିବ ତତ୍‌କାଲେ ॥
ସେବାର ସାମଗ୍ରୀ ରତ୍ନ ଥାଲେତେ କରିୟା ।
ସୁବାସିତ ବାରି ସ୍ୱର୍ଣ୍ଣ ଝାରିତେ ପୂରିୟା ॥
ଦୋଁହାର ସମ୍ମୁଖେ ଲୟେ ଦିବ ଶୀଘ୍ରଗତି ।
ନରୋତ୍ତମେର ଦଶା କବେ ହଇବେ ଏମତି ॥

(୪୨)

ଶ୍ରୀରୂପ ପଶ୍ଚାତେ ଆମି ରହିବ ଭୀତ ହଞା ।
ଦୋଁହେ ପୁନଃ କହିବେନ ଆମା ପାନେ ଚାଞା ॥
ସଦୟ ହୃଦୟ ଦୋଁହେ କହିବେନ ହାସି ।
କୋଥାୟ ପାଇଲେ ରୂପ ! ଏଇ ନବ ଦାସୀ ॥
ଶ୍ରୀ ରୂପମଞ୍ଜରୀ ତବେ ଦୋଁହବାକ୍ୟ ଶୁନି ।
ମଞ୍ଜୁନାଲୀ ଦିଲ ମୋରେ ଏଇ ଦାସୀ ଆନି ॥
ଅତି ନମ୍ରଚିତ୍ତ ଆମି ଇହାରେ ଜାନିଲ ।
ସେବାକାର୍ଯ୍ୟ ଦିୟା ତବେ ହେଥାୟ ରାଖିଲ ॥

ହେନ ତତ୍ତ୍ୱ ଦୋଁହାକାର ସାକ୍ଷାତେ କହିୟା ।
ନରୋତ୍ତମେ ସେବାୟ ଦିବେ ନିୟୁକ୍ତ କରିୟା ॥

(୪୩)

ହା ହା ପ୍ରଭୁ ଲୋକନାଥ ! ରାଖ ପାଦପଦ୍ମେ ।
କୃପାଦୃଷ୍ଟେ ଚାହ ଯଦି ହଇୟା ଆନନ୍ଦେ ॥
ମନୋବାଞ୍ଛା ସିଦ୍ଧି ତବେ ହଙ୍ ପୂର୍ଣ୍ଣତୃଷ୍ଣ ।
ହେଥାୟ ଚୈତନ୍ୟ ମିଲେ ସେଥା ରାଧାକୃଷ୍ଣ ॥
ତୁମି ନା କରିଲେ ଦୟା କେ କରିବେ ଆର ।
ମନେର ବାସନା ପୂର୍ଣ୍ଣ କର ଏଇବାର ॥
ଏ ତିନି ସଂସାରେ ମୋର ଆର କେହ ନାଇଁ ।
କୃପା କରି ନିଜ ପଦତଲେ ଦେହ ଠାଞି ॥
ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଲୀଲାଗୁଣ ଗାଙ୍ ରାତ୍ରିଦିନେ ।
ନରୋତ୍ତମ ବାଞ୍ଛାପୂର୍ଣ୍ଣ ନହେ ତୁୟା ବିନେ ॥

ଟୀକା (୪୨)- ୧ - ସେବାକାର୍ଯ୍ୟଦିୟା - ଏହି ପଦରେ ବ୍ରଜରେ ଶ୍ରୀରାଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କର ପ୍ରେମସେବା ପାଇବାର ରୀତି ବିଶେଷ ରୂପେ କଥିତ ହେଲା । ସାଧକ ଶ୍ରୀରାଧାକୃଷ୍ଣଙ୍କ ସାକ୍ଷାଦ୍ ସେବନୋପଯୋଗୀ ଗୋପିକାତନୁ ଲାଭ କରି ବୟଃସନ୍ଧି ଅବସ୍ଥାରେ ଗୁରୁରୂପା ସଖୀଙ୍କ ସଙ୍ଗଲାଭ କରନ୍ତି । ଶ୍ରୀଗୁରୁ ପ୍ରସନ୍ନ ହେଲେ ସାଧକଙ୍କୁ ଶ୍ରୀରୂପମଞ୍ଜରୀଙ୍କ ନିକଟରେ ସମର୍ପଣ କରନ୍ତି । ଶ୍ରୀରୂପମଞ୍ଜରୀ ଶ୍ରୀ ବୃନ୍ଦାବନେଶ୍ୱରୀ ଓ ବୃନ୍ଦାବନେଶ୍ୱରଙ୍କୁ ଦର୍ଶନ କରାଇ ଯୁଗଲ ସେବା କାର୍ଯ୍ୟରେ ନିୟୁକ୍ତ କରନ୍ତି । ଏହାହିଁ ଯୁଗଲ ସେବା ପ୍ରାପ୍ତିର ରୀତି ବା ପ୍ରଣାଳୀ ।

ଗୁରୁରୂପା ସଖୀ - ଇହଲୋକରେ ଦୀକ୍ଷାମନ୍ତ୍ର ପ୍ରଦାନ ପରେ ଯିଏ ରାଗାନୁଗୀୟ ଭଜନ ଶିକ୍ଷା ପ୍ରଦାନ କରନ୍ତି ସେ ବ୍ରଜରେ ନିତ୍ୟଲୀଳାରେ ଗୁରୁ ରୂପା ସଖୀ ନାମରେ ଖ୍ୟାତ ॥

(୪୪)

ଲୋକନାଥ ! ପ୍ରଭୁ ତୁମି ଦୟା କର ମୋରେ ।
ରାଧାକୃଷ୍ଣ ଚରଣେ ଯେମନ ସଦା ଚିତ୍ତ ସ୍ଫୁରେ ॥
ତୋମାର ସହିତେ ଥାକି ସଖୀର ସହିତେ ।
ଏଇ ତ ବାସନା ମୋର ସଦା ଉଠେ ଚିତ୍ତେ ॥
ସଖୀଗଣ ଜ୍ୟେଷ୍ଠ ଯେଁହୋ ତାହାର ଚରଣେ ।
ମୋରେ ସମର୍ପିବେ କବେ ସେବାର କାରଣେ ॥
ତବେ ସେ ହଇବେ ମୋର ବାଞ୍ଛିତ ପୂରଣ ।
ଆନନ୍ଦେ ସେବିବ ଦୋଁହାର ଯୁଗଲ ଚରଣ ॥
ଶ୍ରୀରୂପମଞ୍ଜରି ! ସଖୀ ! କୃପାଦୃଷ୍ଟେ ଚାଞା ।
ତାପୀ ନରୋତ୍ତମେ ସିଞ୍ଚ ସେବାମୃତ ଦିଞା ॥

(୪୫)

ହା ହା ପ୍ରଭୁ ! କର ଦୟା କରୁଣା ତୋମାର ।
ମିଛା ମାୟାଜାଲେ ତନୁ ଦହିଛେ ଆମାର ॥
କବେ ହେନ ଦଶାହବେ ସଖୀ ସଙ୍ଗ ପାବ ।
ବୃନ୍ଦାବନେ ଫୁଲ ଗାଁଥି ଦୋଁହାକେ ପରାବ ॥
ସମ୍ମୁଖେ ବସିୟା କବେ ଚାମର ଢୁଲାବ ।
ଅଗୁରୁ ଚନ୍ଦନ ଗନ୍ଧ ଦୋଁହ ଅଙ୍ଗେ ଦିବ ॥
ସଖୀର ଆଜ୍ଞାୟ କବେ ତାମ୍ବୁଲ ଯୋଗାବ ।
ସିନ୍ଦୁର ତିଲକ କବେ ଦୋଁହାକେ ପରାବ ॥
ବିଲାସ କୌତୁକ କେଲି ଦେଖିବ ନୟନେ ।
ଚନ୍ଦ୍ରମୁଖ ନିରଖିବ ବସାୟେ ସିଂହାସନେ ॥

ସଦା ସେ ମାଧୁରୀ ଦେଖି ମନେର ଲାଲସେ ।
କତ ଦିନେ ହବେ ଦୟା ନରୋତ୍ତମ ଦାସେ ॥

(୪୬)

ହରି ! ହରି ! କବେ ହେନ ଦଶା ହବେ ମୋର ।
ସେବିବ ଦୋଁହାର ପଦ ଆନନ୍ଦେ ବିଭୋର ॥
ଭ୍ରମର ହଇୟା ସଦା ରହିବ ଚରଣେ ।
ଶ୍ରୀଚରଣାମୃତ ସଦା କରିବ ଆସ୍ୱାଦନେ ॥
ଏଇ ଆଶା କରି ଆମି ଯତ ସଖୀଗଣ ।
ତୋମାଦେର କୃପାୟ ହୟ ବାଞ୍ଛିତ ପୂରଣ ॥
ବହୁଦିନ ବାଞ୍ଛା କରି ପୂର୍ଣ୍ଣ ଯାତେ ହୟ ।
ସବେ ମେଲି ଦୟା କର ହଇୟା ସଦୟ ॥
ସେବା ଆଶେ ନରୋତ୍ତମ କାନ୍ଦେ ଦିବାନିଶି ।
କୃପା କରି କର ମୋରେ ଅନୁଗତ ଦାସୀ ॥

(୪୭)

ଜୟ ଜୟ ଶ୍ରୀକୃଷ୍ଣଚୈତନ୍ୟ ନିତ୍ୟାନନ୍ଦ ।
ଜୟାଦ୍ୱୈତଚନ୍ଦ୍ର ଜୟ ଗୌରଭକ୍ତବୃନ୍ଦ ॥
କୃପା କରି ସବେ ମେଲି କରହ କରୁଣା ।
ଅଧମ ପତିତଜନେ ନା କରିହ ଘୃଣା ॥
ଏ ତିନି ସଂସାରମାଝେ ତୁୟା ପଦ ସାର ।
ଭାବିୟା ଦେଖିନୁ ମନେ ଗତି ନାହିଁ ଆର ॥
ସେ ପଦ ପାବାର ଆଶେ ଖେଦ ଉଠେ ମନେ ।
ବ୍ୟାକୁଲ ହୃଦୟ ସଦା କରିୟେ କ୍ରନ୍ଦନେ ॥

କିରୂପେ ପାଇବ କିଛୁ ନା ପାଇ ସନ୍ଧାନ ।
ପ୍ରଭୁ ଲୋକନାଥପଦ ନାହିଁକ ସ୍ମରଣ ।।
ତୁମି ତ ଦୟାଲ ପ୍ରଭୁ ! ଚାହ ଏକବାର ।
ନରୋତ୍ତମ ହୃଦୟେର ଘୁଚାଓ ଅନ୍ଧକାର ।।

(୪୮)

ମାଥୁର ବିରହୋଚିତ ଦର୍ଶନ ଲାଲସା

କବେ କୃଷ୍ଣଧନ ପାବ ହିୟାର ମାଝାରେ ଥୋବ
ଜୁଡାଇବ ଏ ପାପ ପରାଣ ।
ସାଜାଇୟା ଦିବ ହିୟା ବସାଇବ ପ୍ରାଣପ୍ରିୟା
ନିରଖିବ ସେ ଚନ୍ଦ୍ରବୟାନ ।।
ହେ ସଜନୀ ! କବେ ମୋର ହଇବେ ସୁଦିନ ।
ସେ ପ୍ରାଣନାଥେର ସଙ୍ଗେ କବେ ବା ଫିରିବ ରଙ୍ଗେ
ସୁଖମୟ ଯମୁନାପୁଲିନ ।।
ଲଲିତା ବିଶାଖା ନିୟା ତାଁହାରେ ଭେଟିବ ଗିୟା
ସାଜାଇୟା ନାନା ଉପହାର ।
ସଦୟ ହଇୟା ବିଧି ମିଲାଇବେ ଗୁଣନିଧି
ହେନ ଭାଗ୍ୟ ହଇବେ ଆମାର ।।
ଦାରୁଣ ବିଧିର ନାଟ ଭାଙ୍ଗିଲ ପ୍ରେମେର ହାଟ
ତିଲମାତ୍ର ନା ରାଖିଲ ତାର ।
କହେ ନରୋତ୍ତମ ଦାସ କି ମୋର ଜୀବନେ ଆଶ
ଛାଡ଼ି ଗେଲ ବ୍ରଜେନ୍ଦ୍ର କୁମାର ।।

(୪୯)

ପୁନ ସ୍ତଥୈବ ଲାଲସା

ଏଇବାର ପାଇଲେ ଦେଖା ଚରଣ ଦୁଖାନି ।
ହିୟାର ମାଝାରେ ରାଖି ଜୁଡାବ ପରାଣୀ ॥
ତାରେ ନା ଦେଖିୟା ମୋର ମନେ ବଡ ତାପ ।
ଅନଲେ ପଶିବ କିମ୍ୱା ଜଲେ ଦିବ ଝାଁପ ॥
ମୁଖେର ମୁଛାବ ଘାମ ଖାଓୟାବ ପାନଗୁୟା ।
ଘାମେତେ ବାତାସ ଦିବ ଚନ୍ଦନାଦି ଚୁୟା ॥
ବୃନ୍ଦାବନେର ଫୁଲେର ଗାଁଥିୟା ଦିବ ହାର ।
ବିନାଇୟା ବାନ୍ଧିବ ଚୂଡା କୁନ୍ତଲେର ଭାର ॥
କପାଲେ ତିଲକ ଦିବ ଚନ୍ଦନେର ଚାଁନ୍ଦ ।
ନରୋତ୍ତମ ଦାସ କହେ ପିରୀତେର ଫାଁନ୍ଦ ॥

(୫୦)

ଆକ୍ଷେପଃ

ଗୋରା ପହୁଁ ନା ଭଜିୟା ମୈନୁ ।
ପ୍ରେମ ରତନ ଧନ ହେଲାୟ ହାରାଇନୁ ॥
ଅଧନେ ଯତନ କରି ଧନ ତେୟାଗିନୁ ।
ଆପନ କରମ ଦୋଷେ ଆପନି ଡୁବିନୁ ॥
ସତ୍‌ସଙ୍ଗ ଛାଡ଼ି କୈନୁ ଅସତେ ବିଲାସ ।
ତେ କାରଣେ ଲାଗିଲ ଯେ କର୍ମବନ୍ଧ ଫାଁସ ॥
ବିଷୟ ବିଷମ ବିଷ ସତତ ଖାଇନୁ ।
ଗୌରକୀର୍ତ୍ତନ ରସେ ମଗନ ନା ହୈନୁ ॥
କେନ ବା ଆଛୟେ ପ୍ରାଣ କି ସୁଖ ପାଇୟା ।
ନରୋତ୍ତମ ଦାସ କେନ ନା ଗେଲ ମରିୟା ॥

(୫୧)

ବୃନ୍ଦାବନ ରମ୍ୟସ୍ଥାନ ଦିବ୍ୟ ଚିନ୍ତାମଣି ଧାମ
ରତନ ମନ୍ଦିର ମନୋହର ।
ଆବୃତ କାଳିନ୍ଦୀ ନୀରେ ରାଜହଂସ କେଳି କରେ
ତାହେ ଶୋଭେ କନକ କମଲ ॥
ତାର ମଧ୍ୟେ ହେମପୀଠ ଅଷ୍ଟଦଳେ ବେଷ୍ଟିତ
ଅଷ୍ଟଦଳେ ପ୍ରଧାନା ନାୟିକା ।
ତାର ମଧ୍ୟେ ରତ୍ନାସନେ ବସି ଆଛେନ ଦୁଇଜନେ
ଶ୍ୟାମ ସଙ୍ଗେ ସୁନ୍ଦରୀ ରାଧିକା ॥
ଓ ରୂପ ଲାବଣ୍ୟରାଶି ଅମିୟ ପଡ଼ିଛେ ଖସି
ହାସ୍ୟ ପରିହାସ ସମ୍ଭାଷଣେ ।
ନରୋତ୍ତମ ଦାସ କୟ ନିତ୍ୟଲୀଳା ସୁଖମୟ
ସଦାଇ ସ୍ଫୁରୁକ ମୋର ମନେ ।

(୫୨)

କଦମ୍ବ ତରୁର ଡାଲ ନାମିୟାଛେ ଭୂମେ ଭାଲ
ଫୁଟିୟାଛେ ଫୁଲ ସାରି ସାରି ।
ପରିମଳେ ଭରଲ ସକଲ ବୃନ୍ଦାବନ
କେଳି କରେ ଭ୍ରମରା ଭ୍ରମରୀ ॥
ରାଇ କାନୁ ବିଲାସଇ ରଙ୍ଗେ ।
କିବା ରୂପ ଲାବଣି ବୈଦଗଧ ଖନି ଧନି
ମଣିମୟ ଆଭରଣ ଅଙ୍ଗେ ॥

ଟୀକା - ୧ - ସଦାଇ ସ୍ଫୁରୁ - (ପାଠାନ୍ତର) - ସେବା ଦିୟାରାଖହ ଚରଣେ ।

ରାଧାର ଦକ୍ଷିଣ କର ଧରି ପ୍ରିୟ ଗିରିଧର

ମଧୁର ମଧୁର ଚଲି ଯାୟ ।

ଆଗେ ପାଛେ ସଖୀଗଣ କରେ ଫୁଲ ବରିଷଣ

କୋନ ସଖୀ ଚାମର ଢୁଲାୟ ॥

ପରାଗେ ଧୁସର ସ୍ଥଳ ଚନ୍ଦ୍ରକରେ ସୁଶୀତଲ

ମଣିମୟ ବେଦୀର ଉପରେ ।

ରାଇ କାନୁ କରଯୋଡ଼ି ନୃତ୍ୟ କରେ ଫିରି ଫିରି

ପରଶେ ପୁଲକେ ତନୁ ଭରେ ॥

ମୃଗମଦ ଚନ୍ଦନ କରେ କରି ସଖୀଗଣ

ବରିଖୟେ ଫୁଲ ଗନ୍ଧରାଜେ ।

ଶ୍ରମଜଲ ବିନ୍ଦୁ ବିନ୍ଦୁ ଶୋଭା କରେ ମୁଖଇନ୍ଦୁ

ଅଧରେ ମୂରଲୀ ନାହିଁ ବାଜେ ॥

ହାସ ବିଲାସ ରସ ସକଲ ମଧୁର ଭାଷ

ନରୋତ୍ତମ ମନୋରଥ ଭରୁ ।

ଦୁହୁଁକ ବିଚିତ୍ର ବେଶ କୁସୁମେ ରଚିତ କେଶ

ଲୋଚନମୋହନ ଲୀଲା କରୁ ॥

(୫୩)

ଆଜି ରସେ ବାଦର ନିଶି ।

ପ୍ରେମେ ଭାସଲ ସବ ବୃନ୍ଦାବନବାସୀ ॥

ଶ୍ୟାମଘନ ବରିଖୟେ ପ୍ରେମ ସୁଧାଧାର ।

କୋରେ ରଙ୍ଗିଣୀ ରାଧା ବିଜୁରୀ ସଞ୍ଚାର ॥

ପ୍ରେମେ ପିଛଲ ପଥ ଗମନ ଭେଲ ବଙ୍କ ।

ମୃଗମଦ ଚନ୍ଦନ କୁଙ୍କୁମେ ଭେଲ ପଙ୍କ ॥

ଦିଗ ବିଦିଗ ନାହିଁ ପ୍ରେମେର ପାଥାର ।

ଡୁବିଲ ନରୋତ୍ତମ ନା ଜାନେ ସାଁତାର ॥

ଅତିରିକ୍ତ ପଦ

ହେ ଦେହେ ନାଗରବର ଶୁନ ହେ ମୁରଲୀଧର

ନିବେଦନ କରି ତୁୟା ପାୟ ।

ଚରଣ ନଖର ମଣି ଯେନ ଚାଁଦେର ଗାଁଥନି

ଭାଲ ଶୋଭେ ଆମାର ଗଲାୟ ॥

ଶ୍ରୀଦାମ ସୁଦାମ ସଙ୍ଗେ ଯଖନ ବନେ ଯାଓ ରଙ୍ଗେ

ତଖନ ଆମି ଦୁୟାରେ ଦାଁଡାୟେ ।

ମନେ କରି ସଙ୍ଗେ ଯାଇ ଗୁରୁଜନାର ଭୟ ପାଇ

ଆଁଖି ରଇଲ ତୁୟା ପାନେ ଚେୟେ ॥

ଚାଇ ନବୀନ ମେଘ ପାନେ ତୁୟା ବନ୍ଧୁ ପଡେ ମନେ

ଏଲାଇଲେ କେଶ ନାହି ବାଁଧି ।

ରନ୍ଧନ ଶାଲାତେ ଯାଇ ତୁୟା ବଁଧୁ ଗୁଣ ଗାଇ

ଧୁଁ ୟାର ଛଲନା କରି କାନ୍ଦି ।

ମଣି ନଓ ମାଣିକ ନତ ଆଁଚଲେ ବାଁଧିଲେ ରଓ

ଫୁଲ ନଓ ଯେ କେଶେ କରି ବେଶ ।

ନାରୀ ନା କରିତ ବିଧି ତୁୟା ହେନ ଗୁଣନିଧି

ଲଇୟା ଫିରିତାମ ଦେଶ ଦେଶ ॥

ଅଗୁରୁ ଚନ୍ଦନ ହଇତାମ ତୁୟା ଅଙ୍ଗେ ମାଖା ରଇତାମ

ଦାମିୟା ପଡ଼ିତାମ ରାଙ୍ଗା ପାୟ ।

କି ମୋର ମନେର ସାଧ ବାମନ ହୟେ ଚାନ୍ଦେ ହାତ

ବିଧି କି ସାଧ ପୂରାବେ ଆମାୟ ॥

ନରୋତ୍ତମ ଦାସେ କୟ ତୋମାର ଉଚିତ ହୟ

ତୁମି ଆମାୟ ନା ଛାଡ଼ିହ ଦୟା ।

ଯେ ଦିନ ତୋମାର ଭାବେ ଆମାର ଏ ଦେହ ଯାବେ

ସେଇଦିନେ ଦିଓ ପଦଛାୟା ॥

---

୧ - ଆଞ୍ଚଲେ ବାନ୍ଧିଲେ ରଓ - (ପାଠାନ୍ତର) - ଯେ ହାରକରି ଗଲାୟ ପରି ।

ଇତି ଶ୍ରୀ ନରୋତ୍ତମଦାସ ଠାକୁର ମହାଶୟଙ୍କ

ବିରଚିତ ପ୍ରାର୍ଥନା

ସମାପ୍ତ